

Inskolning under en pandemi

Förskollärares upplevelser utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv

Namn: Julia Ekholtz, Sandra Sjö Dahl och Sofie Andersson
Program: Förskolläraryrket

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2020
Handledare: Maria Alkhede
Examinator: Ingrid Pramling Samuelsson

Nyckelord:

Inskolning, anknytning, barnsyn, pandemi, Covid-19, samspel, förskola, organisation, anknytningsteorin

Abstract

Under året 2020 har världen drabbats av en pandemi orsakad av viruset Covid-19. Då vi inte har upplevt en pandemi som har påverkat oss på det här sättet innan, är det ett relevant och aktuellt ämne. Eftersom det inte finns någon tidigare forskning är det viktigt att få en inblick i hur förskollärarna upplever inskolningarna. Syftet med studien är att studera hur förskollärare upplever inskolningsprocessen ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv med bakgrund av Folkhälsomyndighetens (FoHM) restriktioner och rekommendationer under pågående pandemi, året 2020. Rekommendationer och restriktioner som löd från FoHM (2020a; 2020b) under vårens och höstens inskolningar var, att hålla avstånd till vårdnadshavare, inskolning bör ske utomhus, vårdnadshavare ska vistas så lite som möjligt inomhus, samt att alla ska stanna hemma vid minsta symtom (Skolverket, 2020a). Frågeställningarna som användes för att besvara studiens syfte var: Hur upplever förskollärarna organisationen kring inskolningen i samband med pandemin? Hur upplever förskollärarna samspel och samverkan med vårdnadshavare, under inskolningen, i samband med pandemin? Samt hur upplever förskollärarna anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare, under inskolningen, i samband med pandemin? För att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar gjordes en kvalitativ studie. Intervjuer av sex förskollärare gjordes, då vi ville få reda på förskollärarnas upplevelser av inskolningarna under pandemin. Vid analysen användes anknytningsteorin som förklaringsmodell och en tematisk analys gjordes. Studiens resultat visar att förskollärarna upplever att möjligheterna till anknytning har påverkats av beslut fattade på ledningsnivå rörande organisationen kring inskolning. Förskollärarna upplever vidare att samspelet i fråga om involvering och kommunikation med vårdnadshavarna är av stor vikt. Förskollärarna upplevde även att de fick arbeta mer medvetet med pedagogiska och didaktiska verktyg för att ge barnen samma möjlighet till anknytning.

Förord

Vi vill tacka de förskollärare som tagit sig tid att medverka i studien, trots den ansträngda arbetssituation de befunnit sig i. Förskollärarnas berättelser har berört oss och vi vill tacka dem för deras öppenhet om vad de och barnen upplevt under inskolningarna. Vår handledare tillägnar vi ett stort tack för att hon stöttat, utmanat och uppmuntrat oss genom hela skrivprocessen. Vi vill även tacka våra fantastiska familjer som alltid finns där för oss, i med och motgångar. Till sist känner vi djup tacksamhet inför det goda samarbete som genomsyrat arbetet med studien.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
2	Bakgrund	5
2.1	Covid-19 och Folkhälsomyndigheten (FoHM)	5
2.2	Inskolning	6
2.3	Förskollärarens roll.....	7
3	Syfte och frågeställningar	7
3.1	Frågeställningar	8
3.1.1	Förtydligande av begrepp	8
4	Tidigare forskning	8
4.1	Förskolans organisation kring inskolning	8
4.2	Samspel och samverkan under inskolning.....	9
4.3	Anknytning	10
5	Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp	11
5.1	Teoretisk utgångspunkt	11
5.2	Centrala begrepp	11
5.2.1	De tre beteendesystemen	11
5.2.2	Anknytning och anknytningsperson.....	12
5.2.3	Trygg bas och säker hamn	12
5.2.4	Temperament.....	13
6	Metod och genomförande	13
6.1	Teorin som redskap	13
6.2	Kvalitativ studie.....	13
6.3	Avgränsning och urval	14
6.4	Tillvägagångssätt vid datainsamling	14
6.5	Beskrivning av vald analysmetod	15
6.6	Metoddiskussion	16
6.6.1	Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	16
6.6.2	Forskningsetiska grundprinciper och etiska överväganden.....	17
7	Resultatredovisning och analys	18
7.1	Organisationen kring inskolningen under pandemin.....	18
7.1.1	Organisation av inskolning under pandemin	18
7.1.2	Ledning och sjukfrånvaro	19

7.1.3	Miljö och aktiviteter	20
7.2	Samspel och samverkan med vårdnadshavare	21
7.2.1	Vikten av samspel och samverkan under inskolningen	21
7.2.2	Platsen och miljöns påverkan på samspel och samverkan	23
7.2.3	Pandemins direkta och indirekta påverkan på samspel och samverkan	24
7.3	Anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare.....	25
7.3.1	Upplevelser av att barn inte har knutit an.....	25
7.3.2	Upplevelser av att barn har knutit an.....	26
7.3.3	Förskollärares strategier för att möjliggöra anknytning.....	27
8	Diskussion	29
8.1	Resultatdiskussion.....	29
8.1.1	Organisationen kring inskolningen under pandemin.....	29
8.1.2	Samspel och samverkan med vårdnadshavare	31
8.1.3	Anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare.....	34
8.2	Sammanfattning diskussion	36
8.3	Relevans för förskolläraryrket och didaktiska konsekvenser	37
8.4	Förslag på vidare forskning	39
9	Referenslista	40
	Bilaga 1 - Samtyckesblankett	
	Bilaga 2 - Intervjufrågor	
	Bilaga 3 - Matris	

1 Inledning

Kriser har drabbat mänskligheten vid många tillfällen genom historien. Hur vi tar oss igenom krisen, vilka beslut vi fattar och vad vi lär oss av dem, präglar vilka vi blir och hur vårt samhälle kommer att se ut. År 2020, är ett år i vår historia som inte har sett ut som något annat år. Mänskligheten drabbades av en pandemi som har skördat liv och skapat oro i samhällen över hela världen. I Sverige gav Folkhälsomyndigheten (FoHM) bland annat restriktioner om att hålla avstånd, för att smittspridningen skulle minska i samhället (FoHM, 2020a). Utifrån de nya förutsättningarna väcktes våra tankar kring huruvida det skulle komma att påverka förskoleverksamhetens möjligheter att skola in nya barn på förskolan. Då FoHM's restriktioner och rekommendationer är öppna för tolkning, fanns möjligheten för förskolor att anpassa verksamheten utifrån olika utgångspunkter. Det bör belysas att förskolan skall bedriva en likvärdig utbildning varhelst den befinner sig i landet (Skolverket, 2018).

Förskolans verksamhet skall utgå från forskning och beprövad erfarenhet (Skolverket, 2018). Studien utgår därmed ifrån anknytningsteorin då den dominerar forskningen inom inskolningsprocessen (Broberg, Hagström & Broberg, 2012). Det är en stor och omvälvande händelse i ett barns liv, att gå från hemmet och vårdnadshavarens beskydd till att dagligen vistas i förskolan i en ny miljö med andra människor. Övergången kräver att förskollärarna är flexibla och lyhörda inför barnets och vårdnadshavarnas varierande behov (Klette och Killén, 2018). Kraven och förväntningarna på förskollärarnas fysiska och mentala närvaro med barnen är höga för att kunna fånga upp barnets signaler samt bekräfta deras saknad och ge tröst (Broberg m.fl. 2012). I början av den här studien var tanken att studien främst skulle utgå från hur förskollärarna upplever att anknytning till barnen påverkats av Covid-19. I resultatet av intervjuerna blev det dock tydligt att det är tre teman som sticker ut och som därför kommer att bli vår röda tråd genom arbetet och det är organisation, samspel och samverkan med vårdnadshavarna samt anknytningen mellan barn och förskollärare. Utifrån de nya förutsättningar pandemin har skapat, vill vi studera förskollärares yrkesmässiga utmaningar kring inskolningens organisation, samspel och samverkan med vårdnadshavare och anknytningssprocessen. Studien är en kvalitativ studie där förskollärare har intervjuats kring hur de upplevde inskolningsprocessen under pågående pandemi, år 2020.

2 Bakgrund

Den yrkesmässiga utmaning förskollärarna ställdes inför då pandemin bröt ut, kommer här presenteras närmare. Initialt beskrivs vad Covid-19 är, hur pandemin sprids och vilka restriktioner och rekommendationer FoHM (2020a; 2020b) gick ut med. Därefter lyfts inskolningens syften och betydelse fram, olika metoder för inskolning, samt barnets rättigheter utifrån ett individuellt såväl som globalt hållbarhetsperspektiv. Till sist beskrivs förskollärares roll, där vikt läggs på kunskap, medvetenhet och förhållningssätt.

2.1 Covid-19 och Folkhälsomyndigheten (FoHM)

Covid-19 är det officiella namnet på den infektionssjukdom som orsakas av ett coronavirus, som nyligen har upptäckts i världen (FoHM, 2020c). Smittspridningen av Covid-19 började i slutet av 2019 i staden Wuhan i Kina. Därefter tog smittspridningen fart i början av år 2020 och spreds runt om i världen, och är nu klassad som en pandemi. Sjukdomen påminner om influensa, men symtomen kan variera från att vara milda förkylningssymtom till att drabba

vissa personer hårt med en dödlig utgång. Inkubationstiden är mellan 2 till 14 dagar och i dagsläget klassas det som en droppsmitta. För att minska smittspridningen av viruset, har FoHM (2020a; 2020b) gått ut med restriktioner och rekommendationer om hur man ska förhålla sig och agera i samhället för att minska smittspridningen. Det som gäller vid minsta symtom på sjukdom för både vuxna och barn är att man ska stanna hemma, enligt FoHM (2020a). Under inskolningarna under våren och hösten, har rekommendationerna i förskolan varit att inskolningarna bör hållas utomhus och att avstånd ska hållas till vårdnadshavare samt att vårdnadshavarna ska vistas så lite som möjligt i förskolans lokaler (FoHM, 2020b; Skolverket, 2020a).

2.2 Inskolning

Ett av de största målen med en inskolning oavsett metod är att skapa en tillitsfull relation och en bra samverkan (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2015). Under inskolningen bör vårdnadshavarna ges en inblick i verksamheten, samt att förskollärarna ska få information om barnet från vårdnadshavarna. Det är viktigt att det skapas förutsättningar för en positiv kontakt redan från start, anser Jonsdottir och Nyberg (2013). Enligt Broberg m.fl. (2012) har en inskolning tre syften. Det första är att barnet ska bekanta sig och vänja sig vid den nya miljön i förskolan. Det andra syftet är att barnet ska få chans att lära känna åtminstone en av förskollärarna tillräckligt väl, för att hen ska kunna fungera som ersättare för vårdnadshavarna under barnets vistelse på förskolan. Det tredje och sista syftet enligt Broberg m.fl. (2012) är att barnet ska vänja sig att vara utan sina vårdnadshavare under längre stunder. Barnen ska då istället lära sig att använda förskollärarna i förskolan som trygghet, för att kunna sätta anknytningssystemet i viloläge. Det är först när anknytningssystemet är i viloläge som barnet kan börja leka, utforska och lära på förskolan. Två vanliga inskolningsmetoder i förskolan idag, är en föräldraaktiv inskolning på tre dagar eller en längre inskolning, där man successivt ökar vistelsetiden (Månsson, 2013). En lång inskolning innebär att barnen under en lång tid får aklimatisera sig till den nya miljön, de nya kompisarna, samt får finna ett substitut, i en förskollärare, för den vårdnadshavare som ger barnet trygghet och tröst. Den här typen av inskolning varar oftast mellan 11 till 21 dagar och börjar i regel med en till två timmar första veckan tillsammans med vårdnadshavaren, för att andra veckan öka vistelsetiden succesivt, då vårdnadshavarna är allt mer frånvarande. Metoden går i linje med den försiktighet som Broberg m.fl. (2012) beskriver krävs vid en inskolning ur ett anknytningssystemperspektiv, för att barnet ska hinna bygga upp en relation till förskollärarna. I en föräldraaktiv tredagarsinskolning, är vårdnadshavaren närvarande och aktiv i verksamheten på heltid i tre dagar. Den fjärde dagen lämnas barnet en kortare stund och resterande vecka går sedan barnet sina ordinarie tider (Månsson, 2013).

Vid inskolningen är det av största vikt att beakta barnets rättigheter. Barnkonventionen slår i artikel 3 fast att "Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa" (UNICEF, 2019, s. 3). Det grundantagandet är globalt erkänt och nu även svensk lag. Med den utgångspunkten blickar vi framåt mot de globala mål som världens länder tillsammans har förbundit sig att arbeta med i Agenda 2030 (UNDP, 2020). Bland de globala målen finns mål 4 - God Utbildning, där medlemsländerna åtar sig att "säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet" (UNDP, 2020, "God utbildning för alla" st. 1) då detta är avgörande för hälsa, välbefinnande och jämställdheten i ett samhälle. De globala hållbarhetsmålen hör samman med barnens rättigheter, då barnens framtid beror på hur väl vi lyckas nå de globala målen fram till år 2030. Enligt FoHM (2018) skapas välfärd genom demokrati och genom att tillgodose mänskliga rättigheter. I läroplanen för förskolan Lpfö 18 skrivs det tydligt fram att förskolan skall spegla de värden och rättigheter som FN's konvention

om barns rättigheter representerar (Skolverket, 2018). I förskolans arbete för hållbarhet, hälsa och välbefinnande måste barnets bästa alltid stå i centrum.

2.3 Förskollärarens roll

Barnens stärkta ställning i och med barnkonventionens införlivande i svensk lag har belyst det stora ansvar varje förskollärare har åtagit sig. De globala hållbarhetsmålen förstärker vikten av att utbildningsmiljön skall vara trygg och inkluderande (UNDP, 2020). I läroplanen för förskolan Lpfö 18 står det att förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn (Skolverket, 2018). Att börja förskolan är ofta en stor och viktig händelse i en familjs liv och det är av stor betydelse att alla barn får en trygg och inkluderande inskolning i förskolan (Skolverket, 2017). Inskolningsprocessens resultat präglas starkt av förskollärares kunskap och medvetenhet om sin egen betydelse, enligt Broberg m.fl. (2012), men även av det förhållningssätt som anknytningsrelationen mellan förskolläraren och barnet präglas av (Skolverket, 2017). Johansson (2011) betonar vikten av att förskollärares förhållningssätt präglas av en barnsyn genomsyrad av barnens perspektiv, där barnet visas respekt och ses som en medmänniska. I kontrast till denna barnsyn finns barnsynen där vuxna vet bäst samt barnsynen där barn ses som irrationella (Johansson, 2011). Förskollärares roll är att skapa goda förutsättningar för barnet att skapa en anknytningsrelation till förskollärarna då den har stor betydelse för barnets känsla av trygghet. Förskollärarnas förhållningssätt påverkar kvaliteten på barnets inskolning (Skolverket, 2017). Det är av stor vikt att förskolläraren skapar en bra samverkan och relation till vårdnadshavarna vid inskolningen, då det i sin tur skapar tryggare barn på förskolan och underlättar anknytningsprocessen (Jonsdottir & Nyberg, 2013).

3 Syfte och frågeställningar

Under inskolningen rekommenderar FoHM (2020b) och Skolverket (2020a) att man bland annat ska undvika aktiviteter som inkluderar närkontakt så långt det går, och att inskolningen när vårdnadshavare deltar bör ske utomhus. Vi vill därför få en inblick i hur förskollärarna upplever att inskolningarna har påverkats av de restriktioner, och rekommendationer som tillkommit under pandemin, som att vara utomhus och hålla avstånd till vårdnadshavarna (FoHM, 2020a; 2020b). Upplever förskollärarna att anknytningen till barnen och samverkan och samspelet med vårdnadshavarna förändrats under inskolningen, genom att följa rekommendationerna? Vi anser att det här ämnet är aktuellt och relevant eftersom vi inte har upplevt en pandemi som har påverkat oss på det här sättet innan. Vi vill med vår studie få en inblick i hur förskollärare upplever inskolningarna under pandemin, då det inte finns någon tidigare forskning om ämnet. Vi kommer att använda oss av anknytningsteorin och göra en kvalitativ studie och intervjua sex förskollärare om deras tankar och upplevelser.

Syftet med studien är att studera hur förskollärare upplever inskolningsprocessen ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv med bakgrund av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer under pågående pandemi, år 2020. Frågeställningarna nedan utgår från syftets avgränsningar.

3.1 Frågeställningar

- Hur upplever förskollärarna organisationen kring inskolningen i samband med pandemin?
- Hur upplever förskollärarna samspel och samverkan med vårdnadshavare, under inskolningen, i samband med pandemin?
- Hur upplever förskollärarna anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare, under inskolningen, i samband med pandemin?

3.1.1 Förtydligande av begrepp

Samspel och samverkan: I anknytningsteorin används begreppet samspel för att förklara den interaktion och samarbete som sker mellan människor, varav vi har använt begreppet när vi tolkar resultatet, eftersom vi utgår från anknytningsteorin i arbetet (Broberg m.fl. 2012). Vi anser dock att samspel inte täcker hela den definitionen för vad förskollärarna menar i intervjuerna och har därför även valt samverkan som är ett begrepp som återfinns i förskolans läroplan Lpfö 18 (Skolverket, 2018), för att förtydliga det samarbete som sker mellan förskollärarna och vårdnadshavarna.

Förskollärare: Vi är medvetna om att det finns olika yrkesgrupper i förskolan. Då den här studien utgår från förskollärarens upplevelser och perspektiv, har vi valt att benämna alla yrkesverksamma i förskolan, som arbetar med pedagogik, för förskollärare. När vi hänvisar till arbetslaget avser vi de personer som arbetar på samma avdelning på förskolan.

4 Tidigare forskning

I det här avsnittet presenteras relevant tidigare forskning som rör förskolans organisation och kvalitet, samspel och samverkan samt anknytning.

4.1 Förskolans organisation kring inskolning

Tidigare studier visar på en rad faktorer som påverkar kvalitén på ett barns inskolning till den nya förskolemiljön. Klette och Killén (2018) menar att det är viktigt med förskollärare på förskolan som räcker till och har relevant kunskap och erfarenhet. Även Dalli (2000) betonar vikten av förskollärarnas professionella kompetens då dennes agerande påverkar det inskolade barnets möjligheter att akklimatisera sig till den nya miljön. Förskollärarnas val av inskolningsrutiner samt förhållningssätt kan på så vis skapa mer eller mindre gynnsamma förutsättningar för barnets aktivering av utforskandesystemet. Enligt Klette och Killén (2018) genomgår barnen en dramatisk och smärtsam övergång när de anpassar sig till sin nya vardag i förskolan. Det rekommenderas en längre och flexiblere inskolningstid, kortare närvarotid under dagen och utökad bemanning av förskollärare på morgonen och eftermiddagen. Dalli (2000) förespråkar även att förskollärare har ansvarsbarn under inskolningsperioden, antingen genom att barnet får närma sig den förskollärare som barnet helst tyr sig till eller genom att förskollärarna utser vissa barn till sina ansvarsbarn. Studien visade att om förskolan

organiserade inskolningen så att barnen skulle knyta an till alla förskollärarna utan inblandning av ansvarsbarn, så tog det längre tid för barnen att bli trygga i den nya miljön. Ebbeck och Yim (2009) redovisar också positiva resultat i barnens anknytning till förskollärarna när förskollärarna har ansvaret för vissa barn under inskolningen.

Under pandemin som utvecklades i början av år 2020, såg Pramling Samuelsson, Wagner och Eriksen Ødegaard (2020) i sin studie att många utav förskolornas rutiner rörande organisation och arbetssätt fick ändras och anpassas utifrån rådande restriktioner. Detta gjorde att många utav de intervjuade förskollärarna upplevde svårigheter att upprätthålla en professionalitet gentemot barn och vårdnadshavare samtidigt som de försökte skydda sig själva från smitta. Det framkom att förskollärarna var oroliga över att smittas av den nära kontakten med barnen som kunde vara eventuella bärare av viruset. Förskollärarna tyckte att deras säkerhet blev underminerad till förmån för barnens och föräldrarnas rätt till förskolan.

Pramling Samuelsson (2017) belyser vikten av att åstadkomma ett positivt samspel och skapa nära relationer mellan förskollärare och barn. Thyssen (2000) menar liksom Pramling Samuelsson (2017) att barnet behöver möta förskollärare i förskolan som ger stöd åt barnet och deltar i de aktiviteter barnet ser som meningsfulla. Med ett tydligt pedagogiskt ledarskap och en barnsyn präglad av medmänsklighet skapas goda förutsättningar för att väcka barnets utforskarlust. Hur förskollärarna på förskolan bemöter barn beror mycket på vilken barnsyn de har, beskriver Johansson (2011). Klette & Killén, (2018) menar att viktiga egenskaper för barns anknytningspersoner är lyhördhet, känslighet, tillgänglighet, att man är förutsägbar, har empati, och förmågan att ge tröst. Klein, Kraft och Shohet (2010) såg i sin studie att om barnen var ordentligt ledsna och uppgivna vid separationen från vårdnadshavarna vid lämning, försökte förskollärarna distrahera barnen genom att avleda uppmärksamheten till något annat i rummet. Det hjälpte dock bara tillfälligt. Om barnen endast var lite ledsna så visade förskollärarna istället mer empati, vilket gav bättre resultat. Därför rekommenderar författarna att man som förskollärare ska visa empati gentemot barnets gråt och tillåta dem att vara ledsna och att sakna sina vårdnadshavare istället för att försöka avleda uppmärksamheten. Dessa egenskaper hos förskollärarna på förskolan går enligt Johansson (2011) att hänvisa till en barnsyn där man ser barnet som en medmänniska. Man intar barnets perspektiv genom att studera barnets hela livsvärld, lyssnar till dess önsningar och behov och ger barnet kontroll. Barnet visas respekt och hänsyn tas till dess integritet.

4.2 Samspel och samverkan under inskolning

Vid inskolning anser Simonsson & Thorell (2010) och Xu (2006) att ett gott samspel mellan barn och förskollärare samt mellan vårdnadshavare och förskollärare är av högsta vikt. Enligt Simonsson & Thorell (2010) görs inte inskolningen av sig självt, utan en tillfredsställande samverkan mellan förskolan och hemmen behövs och har stor betydelse för hur väl barnet skolas in i den nya miljön.

Markström och Simonsson (2017) har intervjuat förskollärare om deras uppfattningar om hur en föräldraaktiv inskolning, då vårdnadshavarna är närvarande under hela inskolningsprocessen, påverkar bandet mellan förskolan och hemmen. Studien behandlar hur en föräldraaktiv inskolning kan vara positiv ur ett anknytningsperspektiv för barnen och att vårdnadshavare och förskollärare bör samarbeta och agera för barnets bästa. Vårdnadshavarna är viktiga under inskolningen och fokus är att bygga goda relationer och ett relationellt förtroende. I intervjuerna såg de att förskollärare menar att en föräldraaktiv inskolning gör

barnets behov och rutiner synliga i samspel med sina vårdnadshavare. Förskollärarna upplevde att de lättare lärde känna barnen när de observerade samspelet.

Xu (2006) såg i sin studie att vårdnadshavarna och förskolepersonalen kunde ha olika åsikter om vad som var bäst för barnet vid överlämnande på förskolan. Föräldrarna i studien uppfattade att det var bra för barnen om föräldrarna stannade och lekte en stund med barnet innan de gick därifrån. Förskollärarna tyckte däremot att det tog längre tid för barnen att anpassa sig till förskolan om föräldrarna dröjde sig kvar. Enligt Klein m.fl. (2010) handlar en trygg lämning av nyinskolade barn om att bygga upp en rutin, som följer ett visst mönster. Barnet vet då vad som väntar. Studien visar att det minskar stressen hos barnet. Kontentan i båda studierna är att förskollärare och vårdnadshavare bör samverka och kommunicera så att alla berörda hittar rutiner som passar det enskilda barnet (Xu, 2006; Klein m.fl. 2010). Om barnets vårdnadshavare kan samspela och samverka med förskollärarna, så har barnet möjlighet att observera en positiv interaktion mellan dem, vilket underlättar barnens acceptans av förskollärarna. Barnet får en positiv signal av förskolan om dess vårdnadshavare är trygga med den och tycker om den (Markström & Simonsson, 2017).

4.3 Anknytning

Commodari (2013) har studerat hur det kognitiva lärandet påverkas vid bristande anknytning i förskolan mellan förskollärarna och barnet. Efter att ha följt och observerat 152 förskolebarn, kunde brister i språkutvecklingen och svårigheter i lärande påvisas hos de barn där anknytningen till förskollärarna inte nått önskvärd nivå. Barnen hade även sämre social förmåga än de jämnåriga som hade en positiv anknytning till förskollärarna. Barnen, där inte anknytningen fungerat, visade sämre grad av uppmärksamhet och fick sämre resultat i läsning, skrift och matematik. Författaren menar att positiva band mellan förskollärare och barn underlättar konversationen vilket bidrar till förbättrat språklärande. Barn som har knutit an känner sig även tryggare. Det hjälper dem att våga utforska miljön runt omkring dem, vilket underlättar kunskapsbyggandet. Ebbeck och Yim (2009) lyfter också att en trygg anknytning till förskollärarna har positiv inverkan på barns självkänsla, mentala hälsa, förmåga till social kompetens samt vilja och förmåga att utforska. I studien framhävs artefakter som ett medel för att underlätta barns inskolning i förskolan. Förskollärare i studien beskriver hur de med hjälp av det barnen har tagit med hemifrån har kunnat möjliggöra en närmare relation med barnet. Simonsson och Thorell (2010) nämner också hur artefakter kan användas för att skapa interaktion mellan barnet och förskolläraren men även mellan barnet och de andra barnen. När barnet visar intresse för någon leksak blir det ett tillfälle för förskolläraren att närma sig barnet.

Ahnet, Gunnar, Lamb och Bathel (2004) har studerat förändringar i kortisolhalterna hos barn som ska skolas in på förskola. Kortisol är ett hormon som utsöndras i kroppen vid stress. Nivåerna mättes hemma innan inskolningen började. Nivåerna var då som lägst. Högst var de när mammorna, vilka var de som skolade in barnen, i studien inte längre närvarade på förskolan, dagarna efter inskolningen. Under inskolningen var nivåerna också förhöjda men mammornas närvaro tros ha begränsat höjningen. De såg dock skillnader i om barnen var tryggt eller otryggt anknutna till sina mammor. De otryggt anknutna barnen hade samma höga kortisolnivåer vid mammans närvaro, under inskolningen, som vid frånvaro. De otryggt anknutna barnen hade då ingen trygg bas att bli stärkt ifrån under inskolningen, vilket tros ha ökat stressnivåerna i den nya förskolemiljön. För de barnen blir det extra viktigt att knyta an till en förskollärare.

5 Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp

I det här avsnittet presenteras anknytningsteorin som är förklaringsmodellen i den här studien, samt relevanta centrala begrepp som kommer att användas i studien. De centrala begreppen är: De tre beteendesystemen (anknytningssystem, utforskandesystem och bindning), anknytning, anknytningsperson, trygg bas, säker hamn och temperament.

5.1 Teoretisk utgångspunkt

Teorins roll i en forskningsstudie är att agera som förklaringsmodell. Genom att använda, ett för studien, utvalt teoretiskt perspektiv kan vi synliggöra det som studien vill belysa (Svensson, 2015). Syftet med studien är att studera hur förskollärare upplever inskolningsprocessen med bakgrund av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer under pågående pandemi år 2020, utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv. Anknytningsteorin är en erfarenhetsbaserad teori vars syfte är att förklara innebörden av anknytning och hur den uppstår men även effekterna av dess frånvaro (Bowlby, 2007; Broberg, Risholm Mothander & Granqvist, 2020). Teorin grundades i mitten av 1900-talet av John Bowlby och utvecklades tillsammans med hans kollega Mary Ainsworth. Det är i samspelet mellan anknytning och omvårdnad som en relation etableras.

I förskolan skolas barn in regelbundet i, en för dem, helt främmande värld (Broberg m.fl. 2012). Barnet ska gå från att ha konstant nära kontakt med sin primära anknytningsperson till att vara separerad från sin trygghet flera timmar om dagen. Hur förskolan väljer att organisera inskolningarna påverkar barnets möjligheter att skapa nya anknytningsrelationer. Enligt anknytningsteorin behöver barnet successivt få möjlighet att knyta an till minst en förskollärare. Det tar tid och kräver engagemang och kontinuitet. Förskolläraren behöver vara nära barnet i både mental och fysisk närvaro så att en tillit till förskolläraren byggs upp. Det blir då möjligt för förskolläraren att vara den trygga basen för barnet och fungera som ersättare till den primära anknytningspersonen. Här är det viktigt att vårdnadshavarna underlättar barnets anknytning till förskollärarna, genom att själva visa sig trygga med förskolan och att samspela med hela arbetslaget. Trygga vårdnadshavare ger trygga barn. För att förskolläraren lättare ska kunna ge sin fulla uppmärksamhet och fokus till barnet behöver platsen för inskolningen vara överskådlig. Det bör heller inte vara för många personer på samma plats så att barnet lättare kan sortera vem det kan skapa en relation med (Broberg m.fl. 2012).

5.2 Centrala begrepp

5.2.1 De tre beteendesystemen

Anknytningsprocessens tre beteendesystem är djupt rotade i våra överlevnadsinstinkter, enligt Bretherton (1992), och handlar, enligt Broberg m.fl. (2020), om de närmanden barnet gör till sin anknytningsperson och det utforskande som sker när barnet är tryggt. De närmanden barnet gör handlar om *anknytningssystemet* och utforskandet utgörs av *utforskandesystemet*. Båda systemen återfinns hos barnet. Anknytningspersonen svarar på barnets närmanden och utforskande och i svaret ligger *bindningen* som är beteendesystemets tredje system. Bindning ligger hos anknytningspersonen och innebär det band anknytningspersonen skapar till barnet genom sin omvårdnad för att stödja barnets välmående och utveckling. Vid skapandet av nya anknytningsrelationer är det viktigt att den som barnet ska knyta an till skapar tydliga rutiner

och engagerat finns vid barnet sida. Anknäytningssystemet kan då sättas i viloläge och utforskandesystemet slås på (Broberg m.fl., 2012).

5.2.2 Anknäytning och anknäytningssperson

Anknäytning, som begrepp har sitt ursprung i det engelska ordet attachment. Den centrala betydelsen ligger i att något mindre är anknutet till något större (Broberg, Risholm Mothander, Granqvist & Ivarsson, 2008). Det lilla barnet hör samman med den större vuxna personen vilket skapar en beroenderelation med omvårdnad och närvaro i fokus. För att en anknäytning skall kunna anses vara etablerad måste relationen mellan den som är anknuten och den som ger omvårdnad, alltså anknäytningsspersonen, vara känslomässigt stabil och varaktig. Anknäytningsspersonen går inte att byta ut då anknäytningen avser en specifik relation mellan två unika individer. Den som är tryggt anknuten söker sig till anknäytningsspersonen om hen upplever sig otrygg eller nedstämd och behöver trygghet eller tröst. Relationen präglas av närhet och tillit. För att etablera och upprätthålla kontakten med anknäytningsspersonen använder sig den som knyter an av en rad olika anknäytningssbetenden, såsom ögonkontakt och leenden men även genom skrik, gråt och skratt. Vid en separation som ingendera har önskat påverkas båda personerna negativt (Broberg m.fl. 2020).

Anknäytningen kan vara trygg eller otrygg till anknäytningsspersonen (Broberg, m.fl. 2020). Otryggt anknutna barn kan ha svårt att reglera sina känslor. Det kan bero på att endast vissa känslor har varit accepterade. Den primära anknäytningsspersonen kan ha haft svårt med affektspeglning, då svårigheter att förhålla sig till barnets känslouttryck har funnits. Det uttrycks främst på två sätt. Det ena är att den primära anknäytningsspersonen inte har kunnat skilja på sina egna och barnets känslor, vilket kan innebära att hen går in och tar över barnets känsla. Om barnet skriker av frustration så gör även den person som skall utgöra barnets trygga bas det. Det skapar kaos och blir känslomässigt överväldigande för barnet. Det andra sättet är att om den primära anknäytningsspersonen helt eller delvis låter bli att spegla barnets känslouttryck blir dessa oförklarliga och onaturliga för barnet vilket också kan leda till att barnet blir otryggt anknutet. Avgörande tecken på att barnet är otryggt anknuten till sin anknäytningssperson är hur det reagerar vid återföreningen efter att ha varit i sär. Barnet kan antingen ignorera anknäytningsspersonen eller protestera och visa ilska och irritation. Barn som är otryggt anknutna har konstant högre kortisolnivåer än de tryggt anknutna barnen. Ett tryggt anknutet barn söker kontakt med sin anknäytningssperson vid återseende och visar glädje över att träffas igen. Om barnet har en trygg anknäytning till sin vårdnadshavare så underlättar det skapandet av nya anknäytningssrelationer med förskollärarna på förskolan (Broberg, m.fl. 2020).

5.2.3 Trygg bas och säker hamn

Vid en inskolningsprocess är vårdnadshavaren barnets trygga bas, vilket är en förutsättning för att utforskandesystemet skall hjälpa barnet till att utveckla fler anknäytningssrelationer (Broberg m.fl. 2020). När barnet upplever sig vara trygg aktiveras utforskandesystemet, vilket gör det möjligt för barnet att balansera utforskandet med inhämtande av trygghet och nyfiken utforska och upptäcka världen runt omkring (Broberg m.fl. 2020). Vårdnadshavaren är också barnets säkra hamn att återvända till när barnets anknäytningssystem aktiveras. Barnet behöver då tanka energi hos sin anknäytningssperson för att våga slå på utforskandesystemet igen.

5.2.4 Temperament

Enligt Broberg m.fl. (2020) är det också relevant att titta på anknytning tillsammans med barnets biologiska temperament. Temperamentet anses vara medfött och syns redan under barnets första dagar i livet. Författarna menar att det i stora drag går det att dela in barn i olika typer av temperament, lättsamma, svåra och svåruppvärmda. Lättsamma barn sover bra och blir lätt tillfreds. Svåra barn sover dåligt och är svåra att göra nöjda. Svåruppvärmda barn är försiktiga inför nya situationer och är de som senare blir blyga. Författarna poängterar dock att det inte går att sätta in barn i självklara fack, utan att man mest kan se åt vilket håll barnen drar på en lång skala av individuella temperament. Temperamentet kan påverka hur barnen reagerar vid separationen av föräldrarna. Ett barn som är tryggt anknutet men med ett svårt temperament kan därför protestera högljutt och vara svårt att trösta, medan ett tryggt anknutet barn med lättsamt temperament kanske knappt verkar påverkas av separationen.

6 Metod och genomförande

I följande text redogörs och diskuteras den teori och datainsamling som har valts för den här studien. Sedan redovisas vilka avgränsningar och urval som gjorts gällande intervjupersoner, samt tillvägagångssättet för intervjuerna. Därefter följer ett stycke om analysmetod, studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Avsnittet avslutas med forskningsetiska grundprinciper och etiska överväganden.

6.1 Teorin som redskap

Anknytningsteorin och några av dess centrala begrepp har genomsyrat studiens form, frågor, resonemang, analys och diskussion (Pramling, 2020). Med stöd i dessa centrala begrepp vill vi begripliggöra datamaterialet som vår undersökning genererade. Vi är dock medvetna om att genom att välja det teoretiska perspektivet, har gjort att vi endast fått en partiell bild av den verklighet vi har försökt skapa oss en bild av (Pramling, 2020). Om vi hade valt en annan teori, hade materialet troligtvis tolkats annorlunda och resultatet hade troligtvis sett annorlunda ut, eftersom andra begrepp och en annan förklaringsmodell beslyt materialet. Vi anser dock, med bakgrund i att forskning aldrig kan ge oss en helhetsbild, att just det här perspektivet har bidragit till vetenskaplig kunskap om de reella effekter som FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer har haft på till exempel förskolebarns möjligheter till anknytning under pandemin.

6.2 Kvalitativ studie

I en kvalitativ studie önskar forskaren få en djupare förståelse av hur en person till exempel uppfattar eller upplever ett fenomen (Ahrne & Svensson, 2015). Syftet i en kvalitativ studie är att förstå och generera teori utifrån sin insamlade data (Eriksson Barajas, Forsberg, Wengström, 2013). Insamling av data i en kvalitativ studie kan ske genom olika metoder som till exempel intervjuer eller observationer. I den här studien vill vi undersöka förskolläraernas uppfattningar om inskolningsprocessen under pandemin och därför har vi valt att göra en kvalitativ studie med hjälp av intervjuer (Eriksson Barajas m.fl. 2013).

6.3 Avgränsning och urval

Intervjugruppen bestod av förskollärare som arbetar på yngrebarnsavdelningar på förskolor i små till stora kommuner i Sverige. Det är på yngrebarnsavdelningarna som frekvensen av inskolningar är störst, därför gjordes avgränsningen att enbart intervjuas förskollärare på yngrebarnsavdelningar. Förfrågningar till förskollärare skickades ut till olika förskolor, via telefon, mejl, messenger, och förfrågningar via en Facebookgrupp för förskollärare. Det var de som tackade ja till att medverka i studien som intervjuades. Samtliga intervjuer transkriberades.

6.4 Tillvägagångssätt vid datainsamling

Eftersom det pågår en pandemi i dagsläget, har FoHM (2020a; 2020b) gått ut med allmänna samt lokala restriktioner och rekommendationer om hur vi ska agera. Restriktioner som lyder för tillfället, för att förhindra smittspridningen, är att minska fysisk kontakt med människor som man inte bor tillsammans med (FoHM, 2020a). Rekommendationer som varit under 2020 är att inskolningarna bör hållas utomhus och att vårdnadshavares närvaro på förskolan ska begränsas (FoHM, 2020b). För att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar använde vi oss av en kvalitativ ansats med hjälp av intervjuer, då vi ville få reda på förskollärares upplevelser av inskolningarna under pandemin. Vi var tvungna att vara flexibla och hitta nya tillvägagångssätt för intervjuerna, då många förskolor inte ville ta emot utomstående. Därför erbjöds förskollärarna att göra intervjun digitalt. Eriksson-Zetterquist och Ahrne, (2015) skriver att tack vare Internets utveckling har nya former för intervjuer möjliggjorts och oavsett form för intervju är det viktigt att reflektera och diskutera om hur tekniken kan ha påverkat intervjusituationen. Intervjuerna gjordes enskilt och delades upp, så att två intervjuer gjordes per person. Fyra av sex intervjuer genomfördes via videosamtal och de resterande två intervjuerna genomfördes på plats i verksamheten. Den tid som avsattes för intervjuerna var 30-45 min och intervjuerna tog mellan 20 och 34 minuter. Intervjuerna gjordes mellan den 11/11 2020 och 17/11 2020. Innan intervjuerna gav samtliga deltagarna sitt samtycke till att delta i studien (Bilaga 1) samt till att det skulle ske en ljudupptagning.

För att dokumentera intervjuerna användes ljudinspelning via telefonen eller via en inspelningsfunktion på datorn. Syftet med att använda ljudinspelning är som Bjørndal (2018) skriver bra för att kunna komma ihåg och registrera ord, tonfall och pauser, samt att man kan spola tillbaka och lyssna igen. Ljudinspelningarna transkriberades sedan till text. Vad som är viktigt att tänka på, är det som Pramling (2020) påpekar, att omvandling av ljudfiler till text alltid innebär en reduktion som är mindre fyllig. Beroende på vad man är ute efter i studien så behöver det här inte innebära något problem för materialet när det analyseras. Vi anser inte att vår studie påverkades i alltför stor utsträckning av att förvandla ljudfiler till text. Transkriberingen kan dock ha förändrat förståelsen av intervjupersonens tonläge och sinnesstämning. Vid intervjuerna var vi även beredda med papper och penna, men anteckningar gjordes endast för att skriva ner en förtydligande fråga i en av intervjuerna.

En fördel med att göra intervjuer, enligt Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2015), är att man kan variera frågorna med både fasta och öppna frågor, samt att man kan ställa dem i den ordning som passar i intervjun. Det är även lättare att ställa följdfrågor för att få en större bild och helhet med fler nyanser och dimensioner i intervjun, än om man hade använt ett standardiserat frågeformulär. Intervjufrågorna (Bilaga 2) i studien inleddes med fyra fasta frågor för att få en relevant bakgrund om förskollärarens erfarenhet samt hur förskolans organisation ser ut och hur inskolningen sett ut innan pandemin. Därefter ställdes det tre frågor som var öppna men

inriktade mot vårt syfte. När vi ville följa upp något intressant i intervjun ställdes följdfrågor. Som stöd för oss intervjuare, under intervjun, hade vi skrivit upp stödord under varje fråga om vad vi skulle kunna fråga, ifall det behövdes ställa en följdfråga. Stödorden underlättade sedan även analysen av resultatet, då vi använde oss av punkterna för att kategorisera vad som sagts under intervjun. Intervjun avslutades med en öppen fråga om det var något övrigt de ville tillägga.

En fördel med att göra intervjuer genom att träffas i verkligheten är att man ser kroppsspråket. Eriksson-Zetterquist och Ahrne, (2015) påpekar att det är viktigt att tänka på att platsen och tillfället där intervjun gjordes kan påverka resultatet. Om intervjun hade gjorts på annan plats och dag hade det kanske blivit ett annat resultat.

En fördel med att göra intervjun genom ett videosamtal är att det under rådande pandemi är ett säkert sätt att genomföra intervjun på för båda parter. Det gick snabbt och smidigt att genomföra intervjun på det här sättet, men precis som med en traditionell intervjun var det viktigt att vara förberedd med frågorna, samt att kontrollera att tekniken fungerade ordentligt (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). En annan fördel är att de som intervjuas kan välja vilken plats samtalen ska ske på, vilket kan få dem att slappna av. Som Bjørndal, (2018) menar kan dock en filmad situation kännas konstlad och inte lika naturlig som vid en intervju utan kamera. En nackdel med att göra en videosamtalsintervju var att endast de intervjuades ansikte syntes, så kroppsspråket försvann. Vid två av intervjuerna, som gjordes via videosamtal, föll ljudet bort någon millisekund emellanåt. Det gjorde att det var lite svårare att höra vilket ord som sades i ljudinspelningen. Inspelningen behövdes därför spelas upp på hög volym och flera gånger, för att säkerställa att det blev rätt ord i transkriberingen. Dock anser vi att de ord som försvann eller blev avhuggna, inte påverkade sammanhanget och resultatet i studien.

6.5 Beskrivning av vald analysmetod

Efter att intervjuerna gjorts så transkriberades de i nära anslutning till intervjuerna, för att intervjuerna skulle vara färskare i minnet och inte för mycket detaljer skulle gå förlorade. Genom att transkribera arbetet lärde vi känna materialet bättre, vilket, precis som Eriksson-Zetterquist & Ahrne, (2015) skriver, är bra för att kunna tolka materialet på bästa sätt. Det transkriberade materialet delades med de andra i gruppen för läsning. I analysen använde vi oss av det som Braun och Clark (2006) kallar för en tematisk analys. Enligt Bryman (2011) är en tematisk analys vanlig förekommande vid en kvalitativ studie. Braun och Clark, (2006) anser att en tematisk analys, är en enkel metod att använda för den inte så vana forskaren, eftersom det blir mer tydligt med teman. För att analysera arbetet skrevs det transkriberade materialet ut i pappersform. När vi läste igenom våra transkriberingar flera gånger, kunde vi urskilja tre teman, som var organisation, samspel och samverkan och anknytning. Att kunna identifiera, analysera och därefter presentera sin data i teman och subteman är karaktäristiskt för den tematiska analysen. De väsentliga delarna i arbetet markerades med en överstrykningspenna eller klipptes ut och citaten sorterades och kopierades sedan in i ett nytt dokument under varje tema. Därefter skapades även subteman i form av underrubriker. Intervjuerna fick var sin färg och namngavs som till exempel Förskollärare 1, för att inte blanda ihop vem som sa vad. Transkriberingarna och citaten lästes igenom flera gånger när de analyserades. När alla citaten var sorterade i sina teman och subteman analyserades resultatet från intervjuerna med hjälp av anknytningsteorin och dess begrepp. En matris (Bilaga 3) av organisationen skapades under analysen, för att lättare få en översikt över vad de olika förskollärarna sagt under intervjuerna. Matrisen användes sedan som stöd i analysarbetet och i diskussionen. När vi fått alla delar på

det analyserade resultatet gick vi igenom arbetet igen tillsammans och diskuterade och gjorde ändringar i texten så att den skulle få samma struktur.

6.6 Metoddiskussion

Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) anser att om man intervjuar en och samma yrkesgrupp, vilket är förskollärare i studien, så är chansen stor att det räcker med sex till åtta intervjuer för att få svar på frågeställningarna. Om man varvar intervjuerna med analysarbete så kan man upptäcka när mättnad uppnås och det inte behövs fler intervjuer. I studien gjordes sex intervjuer med förskollärare, för att hålla oss inom studiens förutsättningar dess ramar. Hade studien gjorts lite tidigare i höstas eller i januari, då fler inskolningar sker, hade en kombinerad intervju samt observationsstudie kunnat göras. Enligt Svensson och Ahrne (2015) ökar en studies trovärdighet om den baseras på mer än en metod för insamlandet av datamaterial. Att använda sig av mer än en metod för insamlandet av datamaterial möjliggör även att få en djupare förståelse för det som studeras. Dock anser vi att vi fick tillfredsställande material av de sex intervjuerna som gjordes, vilket var anpassat till storleken och tiden för den här studien som Svensson och Ahrne (2015) anser är viktigt att tänka på vid utformningen av ett examensarbete.

6.6.1 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

När vi skapade intervjufrågorna var det viktigt att de var formulerade på så sätt att de kunde förstås på samma sätt av alla intervjuade. Intervjufrågorna låg nära forskningsfrågorna för att lättare rikta in svaren mot undersökningens syfte. Validiteten stärks om det insamlade materialet hänger ihop med studiens syfte, enligt Barmark och Djurfeldt (2015). När vi bad intervjupersonerna berätta om hur de upplevt att barnen knutit an till dem fick vi också en inblick i vad de lägger för betydelse i begreppet anknytning. Det fick vi genom att ställa följdfrågor om vilka tecken de såg hos barnen när det kommer till anknytning och om vilka strategier de använt för att nå dit. Missförstånd gällande vad intervjupersonens utsaga faktiskt betydde minskar då om vi vet vad personen menade när hen pratade (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015; Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020) om anknytning.

Om något slumpmässigt gör att svaren i intervjun eller vid transkriberingen inte går att läsa av ordentligt så sänks reliabiliteten, enligt Barmark och Djurfeldt (2015). Fyra utav sex intervjuer hölls digitalt med hjälp av dator- eller mobilkamera. Internetuppkopplingen kunde ibland göra att något ord föll bort så att meningen inte blev fullständig. Det hände dock i genomsnitt två gånger i två av intervjuerna och var ingenting som upplevdes som försvårande för analysen eftersom det i sammanhanget blev lätt att förstå innebörden ändå. Det får heller inte gå för lång tid mellan intervjun och transkribering och analys eftersom minnet kan göra att innehållet tolkas annorlunda. Därför transkriberade vi intervjuerna senast dagen efter intervjun hade ägt rum och analysen påbörjades inom en vecka. Reliabiliteten kan också sänkas om intervjun innehåller mycket motsägelser som blir svårtolkade när analysen ska göras. En intervjuperson sa först att ingen skillnad i anknytningen hos barnen har setts under pandemin, för att sedan säga att det är stor skillnad på hur barnen har knutit an under pandemin. Då gällde det att ha minnet färskt och se helheten i samtalet för att förstå innebörden i vad intervjupersonen faktiskt menade. Intervjuaren måste även försöka vara så neutral i sina frågor som möjligt och inte lägga egna värderingar eller förutfattade meningar i samtalet för att inte påverka svaren (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Därför var vi så fåordiga som möjligt under intervjun och undvek att tolka vad intervjupersonen sa redan under intervjun. Vi undvek att ställa ledande frågor så att svaren verkligen baserades på förskollärarnas upplevelser och inte på våra tolkningar.

Eftersom generaliserbarhet, enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013), innebär att man kan överföra resultatet från den lilla grupp man har studerat till en större grupp så blir det i den här kvalitativa studien inte relevant att tala om någon generaliserbarhet. Förskolläraarnas upplevelser gäller för den grupp förskollärare vi har intervjuat och kan skilja sig på andra förskolor runt om i Sverige och världen.

6.6.2 Forskningsetiska grundprinciper och etiska överväganden

Det finns olika samlingar av regler, så kallade kodexar, som försöker klargöra hur en forskare ska agera gentemot dem som studeras (Vetenskapsrådet, 2017). Det handlar om att de medverkande i en studie inte får bli kränkta, eller skadade på något sätt. Kodexarna behandlar hur forskaren ska agera före forskningens genomförande, i form av information och samtycke. Under genomförandet handlar det om undvikande av risker, och hur frågorna designas och efter genomförandet handlar det bland annat om hur materialet förvaras och om publicering. De forskningsetiska grundprinciperna brukar kallas informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Rönnerman, 2020).

Vetenskapsrådet (2017) anser att etiska överväganden har en mycket viktig roll för forskningens kvalitet, genomförande och resultat för att man sedan ska kunna använda informationen för att utveckla vårt samhälle. Viktigt att tänka på vid hanteringen av datamaterialet är sekretess, tystnadsplikt, avidentifiering och konfidentialitet. Förskolan omfattas dessutom av stark sekretess och regleras i Offentlighets- och sekretesslagen 23 kap., 1 § (SFS 2009:400), vilket gör att inga uppgifter om barn, förskollärare och vårdnadshavare får spridas. Det här är något vi tänkte på och såg till att inga sådana känsliga uppgifter kom fram vid presentationen av resultatet från intervjuerna.

Innan intervjuerna startade så informerades informanterna om vad studien skulle handla om, samt att uppgifterna som samlades in, var för att skriva ett examensarbete på förskolläraryrket på Göteborgs Universitet. Deltagandet var frivilligt och genom att säga ja, så samtyckte de till deltagande i studien. De informerades dock om att de kunde avbryta intervjun när som helst, samt att de är anonyma i studien (Ahrne och Svensson, 2015; Rönnerman, 2020). På grund av vad de intervjuade efterfrågade, så fick de samtyckesfrågorna till sig på olika sätt. Några fick det muntligt, andra både muntligt och skriftligt, medan ett par fick en samtyckesblankett (Bilaga 1). Det här är också i enighet med det Vetenskapsrådet (2017) anser om att intervjuer och studier ska göras med respekt för människovärdet och de mänskliga rättigheterna. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) påpekar att samtycke måste ges för att få spela in intervjun med hjälp av ljudinspelning. Därför informerades vi informanterna om att vi skulle vilja göra en ljudupptagning av intervjun och de fick även där ge sitt samtycke.

Rönnerman (2020) skriver att konfidentialitet innebär att förskollärarna inte ska kunna gå att identifiera, därför nämns varken personens namn, förskolan eller kommunen i uppsatsen eller i transkriberingarna av intervjuerna. Formuleringen av frågorna är gjorda för att inte kunna röja någons identitet, samt att ingen ska känna sig kränkt av dem. Som Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) nämner så är det viktigt att allt material från intervjuerna såsom inspelningar, anteckningar och transkribering är anonymiserat och förvaras säkert ifall att känslig information skulle komma fram vid intervjuerna. Därför såg vi till att uppgifterna förvarades på ett etiskt försvarbart sätt, lagrade så att endast vi skulle kunna komma åt dem med lösenord.

7 Resultatredovisning och analys

I det här avsnittet kommer resultaten från intervjuerna att presenteras i tre teman utifrån en tematisk analys och analyseras utifrån anknytningsteorins och några av dess centrala begrepp.

7.1 Organisationen kring inskolningen under pandemin

Studiens resultat, i avseende på organisationen kring inskolningen under pandemin, redovisas nedan. Genom att belysa förskollärares upplevelser inom tre områden av organisationen, kan barnens möjlighet till anknytning tydliggöras. Resultatet presenteras därmed under följande rubriker “organisation av inskolning under pandemin”, “ledning och sjukfrånvaro” samt “miljö och aktiviteter”. Vad gäller ledning avser vi i denna studie alla beslutsfattande nivåer från förskolans rektor och vidare.

7.1.1 Organisation av inskolning under pandemin

Av de intervjuer som har genomförts i studien, framkommer att innebörden av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer har tolkats på olika sätt. På en av förskolorna valde ledningen att omorganisera inskolningen på så vis att barn och föräldrar vistas ute för att förhindra smittspridning. Under en period var det 17 barn som skolades in med respektive vårdnadshavare och ansvariga förskollärare på en gård, där det pågick markarbete. Inskolningen pågick med vårdnadshavarna utomhus i 3 dagar. Då vårdnadshavarna inte längre deltog i inskolningen befann sig barnen inomhus, vilket var en helt okänd miljö tillsammans med nya förskollärare i arbetslaget samt nya kompisar. De dagliga rutinerna på förskolan såsom att äta i en matsal, vila på madrass och klä på och av sig var också nya för barnen.

Förskollärare 1: /.../ Det jobbiga var att de hade ju aldrig fått vara inne alls hos oss. Det blev extremt påfrestande för dem och oss på så sett när vi fått in fyra helt nya barn som inte hade klätt av sig, varit inne på avdelningen. Vi skulle gå till matsalen, tar egentligen bara någon minut. Men det tog väldigt många minuter för de ville inte gå, och sedan tvingas sova på madrasser på golvet. Så det blev väldigt mycket nytt. Så det sa vi, ja det var enormt påfrestande för oss och barnen och det tog många veckor innan de lugnade ner sig /.../

Förskolläraren som ansvarat för inskolningen utomhus och som skulle utgöra barnens trygga bas, följde med barnen in under två dagar. Därefter gick förskolläraren ut och skolade in nya barn. Upplevelsen av denna organisation beskriver förskolläraren som mycket påfrestande för både barn och förskollärare. Broberg m.fl. (2012) menar att tydliga rutiner och kontinuerlig närvaro av och uppmuntran från anknytningspersonen är en förutsättning för att anknytningssystemet skall hamna i viloläge och utforskandesystemet aktiveras. Att det tog veckor innan dessa barn lugnade sig, som beskrivs i intervjun, kan tyda på att barnen inte har lyckats knyta an till förskolläraren och därmed försätta anknytningssystemet i viloläge under de få dagar som var tillhanda. Om en anknytning dock har kommit till stånd, kan anknytningssystemet ha aktiverats då förskolläraren gick ut för att skola in de nya barnen. Tecken på att barn befinner sig utan en säker hamn att vända sig till, för trygghet och tröst, kan vara oro, skrik och gråt, menar Broberg m.fl. (2020).

I ett arbetslag fick kontinuitet i inskolningsmetod, dagliga rutiner samt förskollärarnas fokus på barnets bästa, leda vägen i förskolans organisation för att förhindra smittspridning. Vissa

justeringar gjordes genom att vara ute så mycket som möjligt, genomföra mindre och fler informationsmöten, samt att inte ha vårdnadshavare allt för mycket i verksamheten. Fokus var dock hela tiden på barnens bästa och att vårdnadshavarna var involverade och kände sig trygga i verksamheten beskriver förskollärarna, vilket är i enlighet med Broberg m.fl. (2012).

På en annan förskola innebar organisationen av inskolningen under pandemin att barn, förskollärare och vårdnadshavare var utomhus för att förhindra smittspridning. En längre inskolningsmodell med successivt ökande av vistelsetiden behölls även om inskolningen var utomhus. Gården var liten och avgränsad till endast en avdelning. I intervjun framkommer det att barnen upplevdes knyta an som vanligt. Förskollärarna beskriver dock att de ägnade mer engagemang åt medveten närvaro och den pedagogiska verksamheten som erbjöds. Denna fysiska och känslomässiga närvaro, menar Broberg m.fl. (2012), bidrar positivt till anknytningsprocessen och att barnet kan lita på att den trygga basen är förutsägbar och tillförlitlig.

7.1.2 Ledning och sjukfrånvaro

Nedan följer utdrag från studiens resultat kring beslut fattade på ledningsnivå som påverkade inskolningsprocessen. Enligt Broberg m.fl. (2012) är det av stor vikt att förskolan organiseras utifrån den kunskap som finns om barnens behov av kontinuitet, omvårdnad, närhet och rutiner. Förskollärarna beskriver effekterna av de beslut som ledningen aviserat.

Förskollärare 1: /.../ Man hade även kunnat ta ställning till och frågat oss pedagoger hur vi kände för jag hade inte haft några problem med att köra inskolning inne så länge som vårdnadshavarna höll avstånd. /.../ Vi känner mer att visst vi är tacksamma att de tänkte på oss, men barnen, man kunde tänk så också /.../ För ute så har de sett tio pedagoger, så några av våra barn föredrar andra pedagoger de sett ute av olika anledningar, det spelar ju ingen roll men det blir ändå fel när de barnen inte vill gå från den pedagogen /.../ jag tänker på hur de fyra barnen reagerade inne för det va ju kaos i flera veckor, i normala fall så är det några dar, såklart att de gråter och inte tycker om men då har de i alla fall fått vara med om det tidigare, nu var det helt plötsligt tre dagar in /.../

Förskolläraren lyfter här en önskan om att bli tillfrågad rörande organisationen kring inskolningen i förhållande till FoHM's (2020a, 2020b) restriktioner och rekommendationer. Då Broberg m.fl. (2012) lyfter vikten av förskollärarnas kunskap och kompetens vid inskolningen, kan förskollärarens berättelse tyda på att denna kunskap och kompetens inte tillvaratagits i tillräckligt stor utsträckning. Resultatet visar att förskolläraren upplever att barn riktade sitt anknytningssystem mot förskollärare på andra avdelningar i sitt sökande efter trygghet och tröst, vilket kan ha orsakat onödigt lidande då denna relation inte kunde utgöra en trygg bas på längre sikt. Detta som en direkt påverkan på inskolningsprocessen.

I spåret av pandemin ökade sjukfrånvaron vilket skapade en situation där ledningen fattade beslutet att flytta hela verksamheten till en annan förskola, för att två dagar senare flytta tillbaka igen. Omstruktureringen av verksamheten, upplever förskollärarna, omkullkastade de inarbetade inskolningsrutinerna som arbetslaget var trygga med. Broberg m.fl. (2012) betonar vikten av att den pedagogiska verksamheten kring små barn organiseras i enlighet med den vetenskapliga kunskap som anknytningsteorin har bidragit till, där vardagen för det lilla barnet bör vara förutsägbart och tillförlitligt. Nedan beskriver en förskollärare hur barnperspektivet inte har beaktats på ett tillfredsställande vis.

Förskollärare 3: /.../ Och då blev jag sjuk och vikarien sjuk så att det här att lämna det blev ju till helt nya personer. Ja, alltså det blev ju inte alls bra. Vi var ju inte förberedda /.../ Alltså våra barn som hade sin första dag här egentligen, fick vi skola in på en annan förskola. Och det var ju extremt. Det, utifrån ett barnperspektiv kändes ju det fel från alla håll. Vilket jag också poängterade att det här är ju inte bra på något sätt /.../

Förskolläraren beskriver en oro för barnen då organisationen kring inskolningarna under pandemin förändrades. Sjukfrånvaron hos både förskollärare och barn gjorde att inskolningar sköts upp, förlängdes och avbröts helt. I intervjun beskriver förskolläraren att det inte fanns någon plan. De visste inte hur de skulle göra i den nya situationen. Då ett barn skall knyta an till en sekundär anknytningsperson behövs stabilitet, kontinuitet och trygghet, menar Broberg m.fl. (2020).

Resultatet visar även att det fanns exempel på ledning, som lagt en plan för att säkra upp personal vid inskolningarna. Förskollärarna beskriver att det skapade trygghet i verksamheten, trots FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer.

7.1.3 Miljö och aktiviteter

Balansen mellan trygghet och nyfikenhet är det som gör att barnet kan aktivera utforskandesystemet och upptäcka sin omvärld, menar Broberg m.fl. (2012). För att den nya miljön på förskolan ska bli begriplig för barnet, bör barnet mötas av tydliga rutiner och ett inspirerande pedagogiskt ledarskap. Nedan beskriver de intervjuade förskollärarna hur de upplever miljön barnen skolades in i, samt eventuella aktiviteter barnen fick ta del av under inskolningen.

Förskollärare 1: /.../ alla aktiviteter skedde ute, mat, lek och vila. Gården höll på att renoveras under inskolningsperioden vilket skapade oordning och mindre lektytor, men också intresse hos barnen /.../ Som när vi skulle äta ute, fick de sitta på sådana där parkbänkar eller picknickbord och det är inte så lätt för en ettåring /.../ De va svårt att sitta med sina barn, de sitter ju inte stilla och de ville ju gå dit de inte fick gå, så vi man fick agera poliser, för de hade satt upp stängsel där de gjorde om /.../ Innemiljön var förberedd med bilder på babblarna för att barnen skulle se något välbekant och spännande /.../

Här beskriver förskolläraren hur miljön påverkar verksamheten negativt och därmed barnens och vårdnadshavarnas möjligheter att erfara goda exempel av förskolans verksamhet, som Broberg m.fl. (2012) nämner. De goda erfarenheterna är något som förskollärarna är måna om att skapa i de vardagliga rutinerna men också genom planerade aktiviteter. Att skapa igenkänning, trygghet och förutsägbarhet är något som ges exempel på nedan.

Förskollärare 2: /.../ Så vi har haft samling tillsammans med barnen och föräldrarna liksom samma tid varje dag och sen så fick barnen också tillsammans med vårdnadshavarna eller de fick måla en kotte som vi satte upp på ett speciellt ställe så att alla har liksom någon symbol från inskolningen som har fått följa med, det är egentligen det som vi haft som aktiviteter sen har vi bara försökt erbjuda och visa på förskolans pedagogik, så att alla ska få testa på att måla, och alla får testa på /.../

I skapandet av artefakten kan barn och vårdnadshavare lära känna förskolläraren, miljön och verksamheten, vilket öppnar upp för barnet att knyta an och känna större trygghet i den nya miljön. Förskollärarna upplever att det har krävts mer av dem då inskolningen genomförts utomhus. Nedan beskrivs hur aktiviteter under inskolningen anpassades till utomhusmiljön.

Förskollärare 5: /.../ Ja, vi behöver planera mer, vi behöver vara lite förutseende för att inte bara liksom ”go with the flow”, det går liksom inte utan vi behöver tänka lite till innan/.../ Så mer på oss, mer organisation på oss under pandemin /.../ Vi hade alltid framme gatukriter till exempel /.../ Vi blåste vansinnigt mycket med såpbubblor bara för att det skulle vara roligt /.../ Vi hade nästan alltid disco ute för att det också skulle var roligt. Vi kanske erbjöd det någon gång då och då annars. /.../

Här lyfts möjligheter i att skola in utomhus fram. Dock visar resultatet att förskollärarna upplever inskolningar utomhus extra utmanande, då barnen är knappa året och inte kan gå, varpå vissa valde att vara inne, trots FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer.

Förskollärare 6: /.../ Vi har varit inne! För det är där barnen har blivit, är ju trygga, blir ju trygga i den miljön. Det handlar ju om anknytning också att de ska få möjlighet att knyta an och miljön påverkar jättemycket. Ute är det svårare /.../ Det har varit de som är precis fyllda ett och då är det tufft att gå ut. /.../

Ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv är det betydande att barnet i lugn och ro får möjlighet att knyta an och skapa en nära relation till minst en förskollärare, men också får möjlighet att bekanta sig med den miljö, aktiviteter och rutiner, som barnet skall förhålla sig till under sina dagar på förskolan. Förskollärarna beskriver på ett tydligt sätt hur barnen får just denna möjlighet genom att följa de dagliga rutinerna, testa olika aktiviteter och hela tiden vara nära den ansvariga förskolläraren. På grund av restriktionerna har förskollärarna valt att dela upp sig, för att kunna hålla avstånd men också för att skapa så få kontakter som möjligt, vilket även gynnar barnens möjligheter att knyta an och lära känna miljön på förskolan (Broberg m.fl. 2012).

7.2 Samspel och samverkan med vårdnadshavare

Här presenteras de resultat som har framkommit i intervjuerna av förskollärarna, om deras upplevelser gällande hur samspelet och samverkan med vårdnadshavarna fungerat under inskolningen i samband med pandemin. Resultatet nedan delas in under rubrikerna “vikten av samspel och samverkan vid inskolningen”, “platsen och miljöns påverkan på samspel och samverkan” samt “pandemins påverkan på samspel och samverkan”.

7.2.1 Vikten av samspel och samverkan under inskolningen

I intervjuerna framkommer det att förskollärarna upplever att samspelet och samverkan mellan förskollärare och vårdnadshavare är betydande och påverkar hur barnen i sin tur knyter an till förskollärarna, vid inskolningen. Det här går att jämföra med Broberg m.fl. (2012) som skriver om vikten av samspel och samverkan med vårdnadshavare vid inskolning för att barnen ska känna sig trygga och knyta an till förskollärarna. Oavsett om det är en pandemi eller inte,

upplever förskollärarna att det är viktigt att se till att barn och vårdnadshavare får en bra start vid inskolningen. Det påverkar anknytningen till barnen samt det framtida samspelet och samverkan med vårdnadshavarna. I intervjuerna upplever förskollärarna att ansvaret för samspel och samverkan vid inskolningen ligger hos både förskollärarna samt vårdnadshavarna för att kunna skapa en trygg inskolning för barnen där en anknytning ska kunna ske. Förskollärarna upplever precis som Broberg m.fl. (2012) att det krävs tid, engagemang och kontinuitet för att en anknytning ska utvecklas. Förskollärarna upplever att det är viktigt att samspela med vårdnadshavarna under inskolningsprocessen och att de känner av gemensamt hur mycket utmaning barnet klarar av vid inskolningen och att de lägger upp en planering för inskolningen utifrån det.

Förskollärarna upplever att samspel och samverkan med vårdnadshavarna är viktigt under inskolningen, för att barnet ska ha möjlighet att utveckla en anknytningsrelation till förskolläraren. Under inskolningen behöver barnet vårdnadshavaren som sin trygga bas i närmandet till förskollärarna och då är det viktigt att föräldern utstrålar trygghet i situationen, upplever förskollärarna (Broberg m.fl. 2012). Förskollärarna upplever också att det är viktigt att vårdnadshavarna är närvarande och finns där när barnets anknytningssystem slås på. Då behövs vårdnadshavaren som en säker hamn att återvända till för att barnet ska tanka trygghet. När barnet sedan känner sig tryggt kan utforskandesystemet aktiveras igen och barnet kan fortsätta upptäcka förskollärarna, förskolans miljö samt resterande barngrupp (Broberg m.fl. 2020). Förskollärarna upplever precis som Broberg m.fl. (2012) att en inskolning ofta handlar lika mycket om att skola in vårdnadshavarna som barnen, eftersom är vårdnadshavaren trygg, så blir även barnet tryggt i förskolan. Vikten av en bra inskolning beskriver två förskollärare i citaten nedan.

Förskollärare 5: /.../ Pandemi eller inte, i introduktionen sätter du hela förskolans status hos familjen /.../ Man behöver ändå lägga en stor vikt vid introduktionen /.../

Förskollärare 2: /.../ Att vårdnadshavarna och barnen tryggas upp och blir bemötta på ett bra sätt, att de får ett välkomnande och introduktion i förskolan, det trycker vi på. /.../ Jag tror mycket på att om föräldern känner sig trygg så smittar det av sig på barnet att bli trygga med oss /.../

För att underlätta inskolningen och få tryggare vårdnadshavare och barn uppger förskollärarna att de har haft ett introduktions- eller informationsmöte med vårdnadshavarna. Det här mötet upplever förskollärarna är bra för att få en bra start i samspelet och samverkan med vårdnadshavarna, samt för att förskollärarna ska få information och förståelse för barnet. Det underlättar för att kunna skapa en trygg anknytning till barnen. Broberg m.fl. (2012) menar att det är bra att ha ett första möte med vårdnadshavarna, för att ta reda på barnens behov och rutiner. Det ger även en trygghet i samspelet med vårdnadshavarna då man förmedlar att man ser och bryr sig om deras barn och dess behov, vilket framkom som viktigt i intervjuerna med förskollärarna. Förskollärarna upplever att det var bra att genom samtalet med vårdnadshavarna få en inblick, och förståelse för hur barnet kan vara och vad barnet gillar, vilket sedan underlättar i anknytningsprocessen till barnen.

I intervjuerna framkommer det att förskollärarna upplever att det i år, på grund av pandemin, har varit extra viktigt att samspela och förekomma vårdnadshavarna med information, för att få tryggare vårdnadshavare. Eftersom vårdnadshavarna inte har fått vara med under alla moment under dagen vid inskolningarna, på grund av restriktionerna och rekommendationerna

från FoHM (2020a; 2020b), upplever förskollärarna att frågor om barnets mat- och sovvanor har varit särskilt viktiga att diskutera på inskolningssamtalet. Den här informationen är viktig, eftersom det underlättar för förskollärarna att lära känna barnet, få barnen att bli trygga, och så småningom kunna bli barnets trygga bas och säkra hamn (Broberg m.fl. 2012). Enligt Broberg m.fl. (2012) är det viktigt att arbetslaget i förskolan tillämpar kunskap om barnens behov och rutiner, för att få barnet att känna sig trygg på förskolan. Förskollärarna upplever även att samverka med vårdnadshavarna, för att förbereda barnet inför förskolan, genom att till exempel vänja barnet att sova i sin vagn även hemma, har varit viktigt. Genom att vänja barnet vid vagnen innan förskolans start, gör det att barnets vagn kan fungera som en trygghet på förskolan i början, upplever förskollärarna.

Förskollärare 6: /.../ Eftersom föräldrarna inte sitter med så har det varit viktigt vid intervjun, alltså vid inskolningssamtalet /.../ har ju varit extra viktigt att ja, men hur äter ert barn? /.../ Vi ger dem information innan, att vi sover i vagnar och att vi vill att de jobbar på det /.../ Så vi gör ju mycket förebyggande för att de ska vara trygga /.../

7.2.2 Platsen och miljöns påverkan på samspel och samverkan

I intervjuerna framkommer det att förskollärarna upplever att det är lättare att samspela med vårdnadshavare och skapa en trygg anknytning till barnen i en lugn miljö inomhus. Förskollärarna upplever att vårdnadshavarna känner sig tryggare, då de får se dagens alla moment och rutiner, vilket i sin tur underlättar samspelet, tryggheten och anknytningen mellan förskollärarna och barnen. Tryggheten är viktig ur ett anknytningsteoretisk perspektiv och trygga vårdnadshavare ger trygga barn som vågar utforska och knyta an till andra människor (Broberg m.fl. 2012).

Förskollärare 2: /.../ Vi körde på samma schema som vi gör i vanliga fall, vi ville att föräldrarna skulle få inblick i hela vår verksamhet för det är en av dem stora poängerna och vinsterna vi känner vi har i en så här lång inskolning att dem får förståelse för vårt yrke och förståelse för vad händer under en dag och att barn får se alla olika moment för det skapar trygghet /.../

Som förskolläraren beskriver i citatet ovan upplever hen att det är viktigt att vårdnadshavarna får en inblick i hur vardagen kommer att se ut för deras barn, då det skapar trygghet för både vårdnadshavarna och barnen. Förskolläraren uppger att de har valt att behålla en fungerande inskolningsmodell inomhus, men med lite justeringar för rådande restriktioner och rekommendationer under pandemin, för att underlätta samspelet och samverkan med vårdnadshavarna. En förskollärare som ändrade inskolningsmetod under pandemin och enbart hade inskolningar utomhus, upplever att samspelet och samverkan med vårdnadshavarna har varit svårare, samt att vårdnadshavarna har varit mer missnöjda. Förskolläraren berättade att vårdnadshavarna tyckte att det var orättvist för deras barn att skolas in i en miljö som de inte kommer att tillbringa lika mycket tid i som inomhus. Vårdnadshavarna hade velat se vart deras barn ska vara och göra om dagarna. En annan av förskollärarna som även hen hade inskolningar utomhus, upplevde att inskolningarna har gått bra, men att det krävdes mer av dem som förskollärare i samspel och samverkan för att få tryggare vårdnadshavare och barn.

Platsen för inskolning påverkar samspelet och samverkan med vårdnadshavare och barn, upplever förskollärarna. I likhet med Broberg m.fl. (2012) upplever förskollärarna i intervjuerna att vara utomhus vid inskolningen är en särskild utmaning för barnen, eftersom

allt är mycket större samt mer överskådligt, vilket beskrivs av en av förskollärarna i citatet nedan.

Förskollärare 5: /.../ Det är svårare, när dom har stor gård, det är svårt att hänga med, det är svårt att vara närvarande som pedagog /.../

Förskollärarna upplever att det var för mycket distraktion utomhus för att kunna knyta an och samspela med vårdnadshavare och barn på samma sätt som om inskolningen hade varit inomhus, vilket en förskollärare beskriver i citatet nedan.

Förskollärare 1: /.../ Försökte gå runt på gården och prata med vårdnadshavare och barnen. /.../ men ändå blev det att det var för mycket runt omkring dem som gjorde att de inte kunde knyta an till mig på så bra sätt, som om vi hade varit inne /.../

Förskollärarna upplever att genom att ha inskolningar utomhus är det viktigt att inskolningen sker på en begränsad yta. Det gör att det går att samspela och samtala med vårdnadshavarna och barnen på ett lugnare sätt. Förskollärarna upplever även då att barnen slappnade av mer. Det gjorde att barnen kände sig trygga nog att lämna vårdnadshavaren korta stunder, vilket kan tolkas som att barnens utforskandesystem var igång (Boberg, m.fl. 2020). Förskollärarna upplever att det är viktigt att ha en strategi för samspel och samverkan med vårdnadshavarna och barnen, oavsett om den sker inomhus eller utomhus, samt att som förskollärare vara närvarande fysiskt och psykiskt. Broberg m.fl. (2012) menar att för att förskolläraren ska kunna fungera som en ersättare för den primära anknytningspersonen är det viktigt att vårdnadshavarna samspelar och stödjer förskolläraren när hen aktivt uppmuntrar barnet att utveckla en nära relation. För att kunna skapa en relation till barnen utomhus upplever förskollärarna att det var extra viktigt att samspela och samarbeta med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna fick vara tråkiga och dra sig undan på en bänk, medan förskollärarna istället gick emellan och var nära barnet, blev den intressanta och hittade på aktiviteter ute som lockade barnet. Att barnen får observera lugna och trygga samtal mellan förskollärarna och vårdnadshavarna upplever förskollärarna ger tryggare barn, vilket är i enlighet med vad Broberg m.fl. (2012) anser är viktigt i ett anknytningsperspektiv. Samspelet mellan pedagogerna och vårdnadshavarna är betydande vid en inskolningsprocess för att barnen ska känna sig trygga och kunna utforska sin omgivning.

7.2.3 Pandemins direkta och indirekta påverkan på samspel och samverkan

Förskollärarna upplever att samspel och samverkan med vårdnadshavarna generellt har fungerat bra under pandemin. Mycket av samverkan och kommunikationen med vårdnadshavarna, under inskolningen, har dock inte enbart handlat om barnen. Förskollärarna upplever att samspel, samverkan och samtal har handlat mycket om att tvätta händer och hålla avstånd, samt samtal om när barnen ska stanna hemma på grund av smittorisk. Genom att ha ett bra samspel och samverkan med vårdnadshavarna, om hygien och säkerhet, gör det att förskollärarna upplever sin arbetsplats som säker. Förskollärarna upplever att vårdnadshavarna har visat respekt genom att hålla avstånd till förskollärarna, samt stannat hemma vid minsta symtom. Broberg m.fl. (2012) påpekar att det är viktigt att fortsätta samspela och samverka med vårdnadshavarna efter inskolningen för barnets bästa. Förskollärarna upplever dock att pandemin har gjort det svårare att samspela och samarbeta med vårdnadshavarna, när de inte längre får komma in i verksamheten. Förskollärarna upplever också att samspel och samverkan

med vårdnadshavarna har blivit mer opersonligt på grund av pandemin, eftersom det inte går att träffas på samma sätt. Kontakten blir istället via brev, telefon eller datorn.

7.3 Anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare

Här presenteras de resultat som har framkommit gällande hur väl förskollärarna upplever att barnen har knutit an till dem under inskolningen under pandemin i rubrikerna ”Upplevelser av att barn inte har knutit an” och ”Upplevelser av att barn har knutit an”. Därefter presenteras förskollärarnas upplevelser av hur anknytningsprocessen har fungerat utifrån vilka strategier som har använts under rubriken ”Förskollärares strategier för att möjliggöra anknytning”.

7.3.1 Upplevelser av att barn inte har knutit an

I intervjuerna framkommer det att förskollärarna anser att några eller alla barn inte har knutit an till någon i arbetslaget i den utsträckning som de upplever att barnen brukar göra, på grund av de förändringar de har behövt göra i inskolningsrutinerna under pandemin.

En förskollärare berättar om att genomföra inskolningarna ute:

Förskollärare 1: /.../ De andra barnen såg mer förvirrade ut när de grät. De visste inte vem de skulle gå till, så det känner jag, att de inte har fått den anknytningen om vem de ska gå till, för hade jag suttit inne hade de sett mig. Ute så har de sett tio pedagoger, så några av våra barn föredrar andra pedagoger de sett ute av olika anledningar. Det spelar ju ingen roll men det blir ändå fel när de barnen inte vill gå från den pedagogen. /.../ Det tog många veckor innan de lugnade ner sig. /.../ Det var väldigt mycket skrik. /.../

Förskolläraren beskriver i citatet att efter att de hade skolat in barnen ute så visste inte barnen vem de kunde vända sig till för att söka trygghet om anknytningssystemet aktiverades. Broberg m.fl. (2012) menar att ett av huvudsyftena vid inskolningar är att barnen ska få chans att lära känna minst en förskollärare som kan vara den trygga basen för dem. Av intervjupersonens utsaga går det att tolka att det inte har varit tydligt för barnen vilken förskollärare de borde ty sig till i första hand, eftersom några utav barnen har tytt sig till vuxna som sedan inte ska vara deras förskollärare. Enligt förskolläraren visar barnen tecken på att inte ha knutit an till någon vuxen när de i sin gråt inte gick till någon förskollärare. Enligt Broberg m.fl. (2020) kan man tolka det som att barnen inte har funnit någon trygg bas att utgå ifrån och inte någon säker hamn att landa i när det blir svårt. De förskollärare som har haft inskolningar i större grupper än önskat upplever även att det inte bara har påverkat de nyinskolade barnen negativt utan även övriga barn på förskolan, eftersom de inte heller har fått det fokus de behöver.

En annan förskollärare beskriver också hur olycklig inskolningen under pandemin blev utifrån ett barnperspektiv. Hela arbetslagets sjukfrånvaro påverkade barnen negativt under inskolningsprocessen genom att de förskollärare som barnen haft chans att skapa en relation till under inskolningen, tillsammans med vårdnadshavaren, sedan inte fanns där när det var dags för barnet att separeras från sin primära anknytningsperson. Barnen lämnades då till helt nya personer. Enligt Broberg m.fl. (2020) blir det en enorm påfrestning för barnet med förhöjda stressnivåer. Precis som förskolläraren hävdar är det viktigt att barnen frekvent får träffa en och samma förskollärare för att känna sig trygg i den nya miljön, allt för att barnet ska kunna söka tröst hos någon när hen blir rädd eller orolig (Broberg m.fl. 2012).

7.3.2 Upplevelser av att barn har knutit an

Förskollärarna vittnar också om att förskolebarn har knutit an till dem under inskolningen under pandemin. De pratar om att barnen har kunnat knyta an tack vare att förskollärarna har varit nära barnen. De ger intryck av att inte känna sig oroliga för att eventuellt bli smittade av Covid-19. Förskollärarna nämner noggrannhet med hygien och att barn har bedömts vara mindre smittsamma, som anledningar till att ha känts sig säkra vid närkontakt med barnen. Det är just i förskollärarnas närhet som de yngsta barnen har störst möjlighet att skapa kontakt, enligt Broberg m.fl. (2012). Författarna menar också att för att förskollärarna ska kunna fokusera på varje barn och ge dem den närhet och omvårdnad de behöver så behöver de ingå i små grupper, vilket vissa förskollärare i studien menar att de har haft möjlighet att göra. De upplever att det har haft en viktig betydelse för barnens möjlighet att knyta an.

Förskollärarna ser att barnen har knutit an till dem genom att barnen söker upp dem när de känner sig ledsna. En tolkning är att förskollärarna upplever sig som barnens trygga bas som barnen kan utgå ifrån för att utforska miljön runt omkring dem. När de sedan behöver närhet eller tröst blir anknytningspersonen en säker hamn att återvända till för att få ny energi (Broberg m.fl. 2020). I enlighet med Broberg m.fl. (2020) kan man också förklara barnens närmanden som deras anknytningsbeteende, då de aktivt försöker behålla eller minska avståndet mellan anknytningspersonen och sig själv.

De ser också att barnen gärna vill ha förskollärarna nära sig i sin lek eller i allt de gör. Det kan man tolka utifrån Broberg m.fl. (2012) som skriver att barnet känner sig tryggt av förskollärarens mentala och fysiska närhet. Om närheten försvinner väcks barnets oro över att bli lämnad och anknytningssystemet slås på.

Förskollärarna berör även barnens individuella egenskaper och personligheter i samband med anknytningen. De berättar så här:

Förskollärare 6: /.../ Vi har haft ett barn nu under pandemin som vissa dagar går att lägga och hen somnar, men så andra dagar får man stå och vagga och vyssa medan barnet skriker och gör ljud och det upplever jag, min upplevelse är att det är en saknad av mamma och pappa då. Eftersom det är just det som barnet frågar efter, eller säger i sina ljud, eller sitt prat. Jag fick, vid första läggningen av det barnet så fick jag ett sms från föräldern, att ja, mitt barn kan ibland behöva sitta upp tills den somnar sen kan man fälla, för att den vill liksom se allt som händer. Så då upplever jag ju att föräldern har märkt att, att den har samma beteende hemma med föräldern, att den pratar och så där, så jag tror att det är att den vill hålla sig vaken och lite saknad av mamma och pappa såklart. /.../

Förskollärare 2: /.../ Sen är det alltid individuellt hur de reagerar och vissa är ledsna ett längre tag och andra är liksom nöjda med en gång i princip, men min upplevelse är att inskolningen totalt sett har gått väldigt bra och att barnen har knutit an till oss. /.../

Det förskollärarna berättar går att tolka som att de pratar om barns olika temperament när de pratar om barns individuella sätt att vara trots att de upplevs ha knutit an. Barns temperament kan påverka på vilket sätt och hur lätt de knyter an till andra. Förskollärare 6 upplever att barnets utmaningar i att somna inte helt beror på en saknad av mamma och pappa utan också på ett visst personlighetsdrag som förskolläraren också får bekräftat av föräldern. Det kan

tolkas som att barnet skulle kvalificeras som ett barn som har ett temperament som, enligt Broberg m.fl., drar åt det svåra hållet. Det innebär att barnet skulle vara svårare att göra nöjd än vissa andra barn. Det går också att tolka in i det som Förskollärare 2 säger om att vissa barn tar längre tid på sig att acceptera läget vid separationen av vårdnadshavarna.

7.3.3 Förskollärares strategier för att möjliggöra anknytning

De intervjuade förskollärarna pratar om strategier för att underlätta för barnet att skapa en anknytning till dem. Utsagorna handlar både om hur förskollärarna har gjort för att lyckas skapa ett band mellan dem och barnen, men även hur de borde ha gjort för att lyckas bättre.

Förskollärarna upplevde att det stora sammanhanget blev för mycket för barnen vid inskolningen. En förskollärare talar om det så här.

Förskollärare 3: /.../ Jag känner väl bara mer och mer att det är så viktigt att man är ungefär samma personer runt barnet kring inskolningen, så att det inte blir de här stora sammanhangen för barnet som skolas in. Att det är ungefär samma personer, att det är vi som är här liksom. Det är väldigt svårt när det inte blir så. /.../

Tolkningen av det förskolläraren ovan säger är att det inte blev tydligt för barnen under inskolningen vem de borde knyta an till. Broberg m.fl. (2012) påpekar att för att barnet ska kunna knyta an, så måste den vuxna visa engagemang under lång tid och ha en stabil närvaro i kontakten med barnet. Förskolläraren menar att det var där anknytningsprocessen brast för deras inskolningsbarn. Förskolan hade inte någon kontinuitet i vilka vuxna barnet träffade på grund av sjukfrånvaro.

Förskollärarna talar också om att vara flexibla och lyhörda för varje enskilt barns behov vid inskolningen för att underlätta anknytningen.

Förskollärare 6: /.../ Kommer föräldrarna så fort barnen skriker så lär den sig att om jag fortsätter skrika så kommer pappa eller mamma, så då måste man ju vara, få vara den som är där. ”Jag är här, du är ledsen, nu går vi och gör det här.” Och så får de fortsätta skrika. Det kan låta hemskt. Vi förlängde den inskolningen till fyra veckor och efter två veckor bytte vi pedagog. Jag kämpade i två veckor, och det gick inte och då tog min kollega över och då var det någonting som släppte. /.../

Att ha möjlighet att förlänga eller förkorta inskolningens tid påverkar barnets chanser att knyta an. Förskolläraren i citatet ovan nämner ett barn som skrek oavsett vad de gjorde. De förlängde då den inskolningen till fyra veckor. Det går dock att tolka det som att förskolläraren ser det som en hårfin linje när inskolningen behöver förlängas eller då barnets gråt endast är något som behöver den kontinuiteten och fysiska och mentala närvaron från förskolläraren, som Broberg m.fl. (2012) nämner. Det är olika hur mycket utmaning ett barn klarar av och hur lång återhämtningstid det behöver. Förskollärarna upplever då att en lyhördhet för barnets signaler behövs så att inskolningen anpassas utifrån barnets enskilda behov.

Förskollärarnas fysiska och mentala närvaro upplevs också vara av största vikt för att få barnet tryggt på förskolan.

Förskollärare 6: /.../ Då försöker man ju, då försöker jag ju med olika saker, avleda, leka med någonting, amen, och trösta, kramas och hyscha och liksom så /.../

Förskollärare 3: /.../ Alltså vara nära barnen, sitta på golvet, prata, bekräfta när barnen säger olika saker som att ”mamma hämta mig” eller jag, alltså, att man hela tiden är där och inte springer runt och vispar runt och gör en massa annat. Men för det är ju först och främst av medveten närvaro som barnen blir lugna. Att de känner att här är jag, jag sitter här och jag finns här. /.../

I likhet med Broberg m.fl. (2012) kan förskollärarnas uttalanden tolkas som att de tycker att det är viktigt att vara nära barnen, ge dem uppmärksamhet, tröst, värme och bekräftelse. De pratar även om att försöka avleda uppmärksamheten till något som kan locka barnens intresse.

Förskollärarna nämner att förskollärarens personlighet och approach till barnet är en del i barnets anknytningsprocess.

Förskollärare 3: /.../ Jag tror det handlar mycket om personkemi. Hur man är som pedagog och person, hur barnet knyter an. När jag tänker efter på de barnen vi har skolat in nu under våren och hösten så skulle jag noga säga att de tyr sig till olika personer, men är trygga med oss alla, men kanske föredrar någon annan person mer, i personalgruppen. Men det är nog också vad man har för approach till barnen och knyter an själv till barnet, tror jag /.../

Förskolläraren uttrycker att hur väl de som förskollärare knyter an till barnet påverkar barnets anknytning. Det är vad Broberg m.fl. (2020) kallar för bindning, då anknytningspersonen skapar ett band mellan sig själv och barnet. Den vuxna knyter inte an till barnet på det sätt som barnet knyter an till sin anknytningsperson, men skapar bindning till barnet genom att stödja hen i sin utveckling och ge omvårdnad. Barns olika temperament matchar olika bra med de vuxnas, vilket kan resultera i förskollärares skiftande tålamod till vissa barn. Det går att tolka in i det som förskolläraren säger om personkemin mellan barnet och den vuxne.

Ytterligare en strategi för att få barnen att knyta an, som framkommer under intervjuerna, är att ha ansvarsbarn. I enlighet med Broberg m.fl. (2012) pratar förskollärarna om att det innebär att barnen får möjlighet att knyta an till en specifik förskollärare. I intervjuerna uttrycker de att det har varit svårare att ha ansvarsbarn under pandemin på grund av den högre sjukfrånvaron i arbetslaget. När det har varit möjligt berättar de dock om att, vid behov, så har förskollärarna varit flexibla med vilka ansvarsbarn de har för att tillgodose barnens önskingar och behov (Broberg m.fl. 2012).

8 Diskussion

Studiens syfte är att undersöka hur förskollärarna upplever de utmaningar som har uppstått kring inskolningen i spåret av pandemin. Resultatet har bearbetats genom en tematisk analys med tre teman, organisation, samspel och samverkan samt anknytning. Anknytningsteorin är den förklaringsmodell som genomsyrar studien och med det belyses och begripliggörs resultaten i studien. Nedan kommer studiens frågeställningar besvaras med de viktigaste resultaten, ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv, ställda mot tidigare forskning. Därefter presenteras vilken relevans studiens resultat kan få för förskolläraryrket samt didaktiska konsekvenser på individ, grupp och samhällsnivå. Då denna studie undersöker ett, i vissa delar, utforskat område avslutas diskussionen med förslag på vidare forskning.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien är att studera hur förskollärare upplever inskolningsprocessen ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv med bakgrund av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer under pågående pandemi, år 2020. Frågeställningarna som används för att besvara studiens syfte är: Hur upplever förskollärarna organisationen kring inskolningen i samband med pandemin? Hur upplever förskollärarna samspel och samverkan med vårdnadshavare, under inskolningen, i samband med pandemin? Hur upplever förskollärarna anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare, under inskolningen, i samband med pandemin?

8.1.1 Organisationen kring inskolningen under pandemin

I studien framkommer det att de intervjuade förskollärarna upplever att beslut fattade på ledningsnivå har påverkat barns möjligheter till anknytning under inskolningarna. Två inskolningsmetoder finns representerade i materialet. Den föräldraaktiva inskolningsmetoden på 3 heldagar samt den långa inskolningsmetoden på 11 till 21 korta dagar. Den föräldraaktiva metoden gynnar barnets möjligheter till anknytning, då förskolläraren snabbt kan få en nära inblick i den omsorgsrelation som präglar samspelet mellan barnet och dess vårdnadshavare (Markström & Simonsson, 2017). Förskollärarna och vårdnadshavarna får goda möjligheter att snabbt lära känna varandra och samverka för barnets bästa.

Förskollärarna lyfter vikten av att barnen skall orka med inskolningen med alla nya intryck. Vid den långa inskolningen då barn och vårdnadshavare besöker förskolan endast 1 till 2 timmar varje dag får barnet möjlighet att med vårdnadshavaren som trygg bas aktivera utforskandesystemet och på så vis lära känna förskollärarna och miljön i sin egen takt. Ett fokus för inskolningen var att det fortfarande skulle vara roligt när barnet gick hem. Detta krävde en lyhörd och flexibel inskolning med barnets bästa i centrum (Klette & Killén, 2018). Möjligheterna för barnet att gå hem tidigare, alternativt utöka antalet dagar för inskolningen, menar förskollärarna är viktigt. Allt för att barnet skall få så många goda erfarenheter av att lära känna miljön, de nya rutinerna och arbetslaget som möjligt (Broberg m.fl. 2012). Medan Markström och Simonsson (2017) menar att anknytningen gynnas av den korta föräldraaktiva inskolningen, uppstår frågan kring hur dessa barn orkar tre heldagar, samt hur barnet kan få många goda erfarenheter av förskoleverksamheten (Broberg m.fl. 2012), på tre dagar. Vid val av inskolningsmetod anser vi att det är viktigt att tänka på vad som är barnets bästa och utgå

från det. Eftersom alla barn är olika bör en mer flexibel inskolningsperiod som anpassas efter barnet och barnets bästa vara att föredra.

Förskollärarna beskriver hur de organiserar verksamheten så att barnet skall få så mycket tid som möjligt med förskolläraren och då i mindre sammanhang. En intention om att möta barnet i dess livsvärld (Johansson, 2011) kan skönjas. Förskollärarna, som på olika vis berättat om sin egen betydelse för barnets möjlighet till anknytning (Broberg m.fl. 2012), har också valt att organisera inskolningen så likt en normal inskolning som möjligt, trots pandemin. I deras berättelser ser vi tecken på att barnets bästa står i centrum för verksamheten, precis som barnkonventionen (UNICEF, 2019) och förskolans läroplan (Skolverket, 2018), skriver fram.

Broberg m.fl. (2012) lyfter betydelsen av tydliga rutiner och barnets behov av att lära känna miljön och minst en förskollärare ordentligt under inskolningen. Under en föräldraaktiv inskolning, kunde förskollärarna, innan pandemin, låta föräldrar och barn delta i verksamhetens alla dagliga rutiner, vilket Markström och Simonsson (2017) menar är en stor fördel. Även Pramling Samuelsson (2017) och Broberg m.fl. (2012) betonar vikten av att delta i verksamhetens dagliga rutiner. Under pandemin var det dock många av de dagliga rutinerna inomhus som helt eller delvis uteslöts då hela inskolningen bedrevs utomhus, på grund av ledningens tolkning av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer. En stor anledning till att förskolor arbetar med föräldraaktiv inskolning är att vårdnadshavarna skall få delta i den dagliga verksamheten (Markström & Simonsson 2017). Studien visar att en omorganisation, med utevistelse i stora grupper, kan bli utmanande för förskollärarna då samspelet mellan barn och vårdnadshavare i den dagliga verksamheten helt eller delvis begränsats. Barnet erbjuds även små möjligheter att lära känna den nya innemiljön och de nya rutinerna med sin vårdnadshavare som trygg bas, vilket Broberg m.fl. (2012) förespråkar.

I resultatet framkommer även att en inskolning som enbart sker utomhus, inte upplevdes påverka barnens möjligheter till anknytning, dock tack vare ett intensivare arbete från förskollärarna. Arbetslaget arbetade med lång inskolning på en liten gård, endast med inskolningsbarnen, vårdnadshavare, förskolläraren och några få andra barn från avdelningen. Det arbetades medvetet med pedagogiska aktiviteter för att locka barnets utforskarglädje samt genom att möjliggöra ett för barnet meningsfullt samspel (Pramling Samuelsson, 2017). Genom att organisera miljön, aktiviteter och artefakter på ett pedagogiskt sätt, öppnade förskolläraren upp möjligheterna för barnet att hamna i en balans av trygghet och nyfikenhet vilket även Broberg m.fl. (2020) betonar. Barnen, med dess vårdnadshavare som trygg bas, kunde då utforska miljön och delta i de återkommande aktiviteter såsom samling, skapande och vila. Barnet och vårdnadshavaren fick tillsammans skapa en artefakt som de sedan kunde ta med hem för att på ett naturligt sätt påminnas om förskolan. I skapandet av artefakten fanns möjligheten att interagera med de andra barnen. Simonsson och Thorell (2020) lyfter möjligheterna med att använda artefakter för att skapa interaktion mellan barnen men också mellan barn och förskollärare. Vårdnadshavarna fick även här en inblick i den pedagogiska och skapande verksamhet som barnet kommer att befinna sig i, vilket kan skapa trygghet och nyfikenhet inför barnets nya vardag.

Då organisationen av inskolningen har förändrats på grund av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer, beskriver förskollärarna i studien hur de i olika grad fått anpassa inskolningarna därefter. Studien visar att de största organisatoriska förändringarna, har genererat störst utmaningar för förskollärarna vid inskolning. Förändrade rutiner, organisation och arbetssätt på grund av anpassningar till FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner, och rekommendationer var något även Pramling Samuelsson m.fl. (2020) såg i deras studie.

Förskollärarna i denna studie upplevde det svårt att upprätthålla sin professionalitet på grund av anpassningarna, vilket även förskollärarna i vår studie beskriver. Förskollärarna upplever att barnets bästa inte har kommit i första hand. Tecken på detta har varit att barnen har varit oroliga, svåra att trösta och att det har tagit lång tid för barnen att komma till ro i miljön och med förskollärarna. Utifrån Ahnet m.fl.'s (2004) studie om barnens kortisolnivåer under inskolning, kan vi notera att dessa barn visat tecken, som kan tyda på höga kortisolnivåer under en onödigt lång tid. Detta till följd av den omorganisation som skedde med bakgrund av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner. Förskollärarnas beskrivningar av organisationen kring inskolningarna tyder på att de omorganisationer som har skett var baserade på ledningens tolkningar av FoHM's (2020a; 2020b) restriktioner och rekommendationer. En av tolkningarna som gjordes gällde inte bara avstånd mellan vuxna utan även att avstånd skulle hållas till barnen. Ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv (Broberg m.fl. 2020) samt med bakgrund i att barnets bästa alltid skall ligga till grund för de beslut som gäller barnen (UNICEF, 2019), är frågan om det går att bedriva förskoleverksamhet utan närkontakt med barnen. Vi anser att det inte går att bedriva en verksamhet med hög kvalitet för barnens bästa utan närkontakt med barnen i förskolan. Närvaro och närkontakt är viktig i omsorgen av barn i förskolan för att barnen ska känna sig trygga och kunna lära och utvecklas på förskolan (Broberg m.fl. 2012; Commodari, 2013). Med stöd i denna forskning menar vi att förskolan bör stänga sin verksamhet om omständigheterna gör att förskollärarna måste hålla distans till barnen.

Förskollärarna beskriver hur de i möjligaste mån, oavsett pandemin, organiserar inskolningarna så att de har så få inskolade barn som möjligt under samma period, för att just kunna skapa möjlighet att vara närvarande och lyhörd. En upplevelse av otillräcklighet beskrivs då organisationen kring inskolningen under pandemin resulterade i att 17 barn från förskolan, skolades in samtidigt. Förskolläraren beskriver att det var så många barn och vuxna att hen nästan tappade bort sina fyra ansvarsbarn. Med denna typ av organisation kan det vara intressant att lyfta frågan om vilken barnsyn (Johansson, 2011) som genomsyrar verksamheten. Vid flytten av en hel förskola, mitt i inskolningen, på grund av pandemin, upplevde förskolläraren en otillräcklighet i fråga om att se till barnens bästa på grund av de organisatoriska effekterna. I den forskning som ligger till grund för denna studie, har det inte hittats något material som kan stödja dessa val av organisation vid inskolning av små barn, ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv. Johansson (2011) menar att vårt förhållningssätt gentemot barnen avspeglar vilken människosyn vi har, oavsett om vi är medvetna om det eller ej. Kan barnet ses som en medmänniska i denna verksamhet? Vems perspektiv har företräde? Frågan är om förskolan kan säga att barnets bästa har beaktats i alla beslut som har rört dem (UNICEF, 2019)? Vi menar att barnens perspektiv inte haft företräde i den här verksamheten. Studiens resultat visar att förskolan har saknat gemensamma strategier för hur en väl fungerande verksamhet, med hög kvalitet, ska kunna bibehållas på alla förskolor även vid en samhällskris så som den rådande pandemin.

8.1.2 Samspel och samverkan med vårdnadshavare

Enligt förskolans läroplan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) är det viktigt att samspela med barn och vårdnadshavare samt skapa en förtroendefull relation, för att förskoletiden ska bli trygg och positiv för barnen, vilket även Simonsson och Thorell (2010) och Xu (2006) poängterar. Enligt Simonsson och Thorell (2010) händer inte en inskolning bara av sig själv, för att inskolningen ska bli bra för barnen, så behövs en bra och trygg samverkan och samspel med

vårdnadshavarna. Att samspel och samverkan med vårdnadshavarna är viktig för förskollärarna, framkommer i resultatet av intervjuerna, oavsett om det är en pandemi eller inte.

Förskollärarna i resultatet upplever att det är viktigt att vårdnadshavarna blir trygga vid inskolningen, eftersom det smittar av sig och gör att barnen blir trygga med förskollärarna, vilket även Broberg m.fl. (2012) och Skolverket (2017) anser är viktigt. Förskollärarna upplever att inskolningen sätter hela statusen och grunden hos familjen och därför är den viktig, vilket är i likhet med läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) som tar upp att det är viktigt med en god introduktion i förskolan för vårdnadshavare och barn. Oavsett om det är en pandemi eller inte, är det viktigt att förskollärarna från start ser till att samspela med vårdnadshavarna, för barnens bästa i förskolan.

Enligt Skolverket (2017) är det viktigt att vid en inskolning ta hänsyn till barnets, ålder, förutsättningar och erfarenhet, samt att ge vårdnadshavarna tydlig information inför inskolningen. I resultatet framkommer det att förskollärarna upplever att ett introduktionsmöte eller inskolningssamtal varit extra viktigt i år, med tanke på att inskolningarna inte kunde genomföras som vanligt, på grund av pandemin. Att ha ett inskolningsmöte är något även Broberg m.fl. (2012) förespråkar för att ta reda på barnets behov och underlätta anknytningen till förskollärarna. Förskollärarna upplever att det förebyggande arbetet med information och samverkan, om till exempel barnets mat- och sovvanor var extra viktigt, eftersom vårdnadshavarna inte fick vara med under rutinsituationerna under inskolningen. En utav de intervjuade förskollärarna, som ansåg att barnen hade knutit an som vanligt, hade ersatt vårdnadshavarens medverkan vid måltiden med ett djupare samtal om barnets matrutiner innan inskolningsstarten. Förskolan såg på så sätt till att de nya förutsättningarna inte eliminerade den delen av inskolningen, utan de förändrade bara tillvägagångssättet för hur de istället kunde uppnå målet om till exempel en trygg måltid för barnet, vilket kan ha bidragit till att barnen ansågs ha knutit an som vanligt. Förskollärarna upplevde att ett tidigt samspel och samverkan med vårdnadshavarna underlättade för förskollärarna att lära känna barnen och hur barnet fungerar, vilket hjälpte till att skapa en tryggare start i förskolan för barnen samt underlättade anknytningsprocessen.

Markström och Simonsson (2017) fann i sin studie att samspelet mellan vårdnadshavare och förskollärare under inskolningen var viktigt, eftersom om barnen såg positiva samspel mellan dem, så underlättade det barnets acceptans av förskollärarna, vilket i sin tur gjorde att barnen lättare kunde knyta an till förskollärarna. I resultatet av intervjuerna framkommer det att förskollärarna upplever att det var lättare att samspela med vårdnadshavarna inomhus, vilket gjorde att en del förskollärare valde att behålla sin inskolningsmetod inomhus, men med lite justeringar på grund av restriktionerna och rekommendationerna från FoHM (2020a; 2020b) och Skolverket (2020a).

I intervjuerna framkommer det att förskollärarna upplever att det är svårare att ha inskolningar utomhus, men att det underlättar om det sker på en begränsad yta. En förskollärare upplever att samspelet med vårdnadshavare och barn är svårare utomhus, och att det inte går att knyta an och samspela på samma sätt som om de hade varit inomhus. En annan förskollärare som även hen hade inskolningar utomhus upplevde dock att det gick bra med att ha inskolningar utomhus men att det krävdes mer närvaro i samspelet med barn och vårdnadshavare. Att förskollärarna upplever det som svårare med samspel och anknytning med barn och vårdnadshavare utomhus, kan bero på det som Broberg m.fl. (2012) skriver, att förskolegården och utevistelse kan vara en särskild utmaning, då allt är mycket större samt mer överskådligt. I resultatet framkommer

det att förskollärarna upplever att det kan vara för mycket distraktion utomhus som gör att det försvårar inskolningarna.

En tolkning av resultatet är att det är enklare att samspela med vårdnadshavare inomhus, men att det går att genomföra inskolningar utomhus. I resultatet framkommer det att har man inskolningar utomhus, behövs en strategi för att samspel och anknytning ska vara möjlig. Inskolningarna behöver ske på en begränsad yta, som gör att man kan samspela och kommunicera med vårdnadshavarna på ett lugnare sätt, samt att man som förskollärare behöver vara aktiv vid inskolningen och har planerade aktiviteter för barnen. Enligt Broberg m.fl. (2012) är det viktigt att vårdnadshavaren samspelar och stödjer förskollärarna, när de aktivt försöker utveckla en relation till barnet. Att vara närvarande i inskolningen upplever förskollärarna som viktigt, oavsett om den sker inomhus eller utomhus. Genom att ha inskolningar utomhus framkommer det i resultatet att närvaron av förskollärarna är extra viktigt och att som förskollärare bli den intressanta i aktiviteterna, medan vårdnadshavarna får vara de tråkiga och dra sig undan och här blir samspelet mellan förskollärarna och vårdnadshavarna viktigt. En tolkning av resultatet i den här studien samt av Markström och Simonssons (2017) forskning är att det är viktigt att ha en strategi om var inskolningen ska ske och att den sker på en begränsad yta som lockar till samspel mellan förskollärarna, vårdnadshavare och barn. Det underlättar även att ha planerade aktiviteter som underlättar samspelet och anknytningen till vårdnadshavarna och barnen.

Förskollärarna upplever att det under pågående pandemi inte alltid har varit lätt att visa vårdnadshavarna vilken trygghet och stabil miljö de skolar in barnen i. Markström och Simonsson (2017) har sett att om vårdnadshavarna visar att de tycker om förskolan och är trygga med den så blir även barnen trygga. I resultatet framkommer det att förskollärarna upplever att det som gjorde att vårdnadshavarna blev tryggare och positivare, var att få uppleva de dagliga rutinerna i en lugn miljö inomhus. Förskollärarna upplever att samspelet och samverkan generellt fungerat bra under inskolningarna under pandemin, oavsett om det skett inomhus eller utomhus. Förskolläraren som upplevde missnöjda vårdnadshavare, hade ändrat arbetssätt, och nu hade inskolningar utomhus. Vårdnadshavarna fick i de här inskolningarna inte uppleva de dagliga rutinerna inomhus tillsammans med barnen som Broberg m.fl. (2012), Klein m.fl. (2010) samt Xu (2006) beskriver som viktigt. Att vårdnadshavarnas trygghet av att se var deras barn ska vara på dagarna uteblev, kan ha bidragit till att förskollärarna upplever att samspelet och anknytningen påverkats och har varit svårare. Enligt Klein m.fl. (2010) så handlar inskolningen mycket om att bygga upp rutiner, som följer ett visst mönster för att barnen ska bli trygga på förskolan. Slutsatsen i forskningen av Xu (2006) och Klein m.fl. (2010) var att samarbete och kommunikation mellan förskollärare och vårdnadshavare är viktigt, för att hitta rutiner som passar barnet, vilket även framkom i resultatet i den här studien. Resultatet i den här studien samt i Markström och Simonsson (2017) studie pekar även på att en inskolning där vårdnadshavarna får vara närvarande under förskolans alla moment, är positivt ur ett trygghets- och anknytningsperspektiv, för både vårdnadshavare och barnen på förskolan. Resultaten i den här studien visar att förskollärarna upplever att kommunikation, samspel och samverkan med vårdnadshavarna är viktigt, samt att få delta i de dagliga rutinerna på förskolan vid inskolningen ger tryggare vårdnadshavare och barn.

I resultatet framkommer det att mycket av samspelet mellan förskollärarna och vårdnadshavarna, handlat om Covid-19 och hygien, för allas säkerhet. Att vara förebyggande i kommunikationen och samspelet angående Covid-19 och hygien, framkommer i resultatet att förskollärarna upplever är bra, och att det gör att de känner sig trygga på sin arbetsplats. Det här är skillnad mot vad förskollärarna i studien av Pramling Samuelsson m.fl. (2020), som

gjordes i början av pandemin upplevde. I den studien framkom att förskollärarna var mer oroliga för att bli smittade.

Skolverket (2017) och Broberg m.fl. (2012) anser att det är väldigt viktigt att ha en fungerande kommunikation mellan förskolans personal och vårdnadshavarna även efter inskolningen. I resultatet framkommer det dock att förskollärarna upplever att samspelet och kommunikationen, dessvärre blivit mer opersonlig på grund av pandemin. Vilket beror på att det inte går att ha personliga möten längre, inga utvecklingssamtal och vårdnadshavare får inte komma in på avdelningen, utan all kommunikation i dagsläget sker via dator eller telefon. Eftersom samspel och kommunikation är viktig för barnens bästa i förskolan, gäller det att förskollärarna är fortsatt kreativa och kommer på nya sätt att fortsätta med samspel och samverkan med vårdnadshavarna.

8.1.3 Anknypningsprocessen mellan barn och förskollärare

I resultatet framkommer det att de intervjuade förskollärarna upplever att de nya inskolade barnen var mer eller mindre ledsna vid separationen av vårdnadshavarna. Förskollärarna upplever att många utav de nyinskolade barnen inte knöt an till någon relevant förskollärare under inskolningstiden och därför var mycket ledsna och oroliga tiden därefter. Ahnet, m.fl. (2004) har i sin studie sett att inskolningstiden, samt tiden efter, ökar kortisolnivåerna hos barnen, vilket tyder på ökad stress. Värst är stressen hos de barn som redan är otryggt anknutna till sina vårdnadshavare. Eftersom det kan vara svårt att som förskollärare bedöma om ett barn är tryggt eller otryggt anknuten till sin primära anknypningsperson är det av största vikt att göra inskolningen så trygg som möjligt för alla barn. Enligt Broberg m.fl. (2012) minskar stressen hos barnen vid separationen om barnet knutit an till minst en vuxen på förskolan. Xu (2006) och Klein m.fl. (2010) såg även att för att minska barnets stress är det viktigt att hitta rutiner vid separationen så att ett mönster blir tydligt över hur lämningen ter sig.

Comondori (2013) beskriver de konsekvenser som kan uppkomma om barnen aldrig klarar att knyta an till någon förskollärare på förskolan. Barnet kan få kognitiva lärandesvårigheter samt sociala svårigheter. Det är därför, enligt Broberg m.fl. (2020), viktigt att barnet har en anknypningsperson på förskolan. Förskollärarna i resultatet vittnar om sämre förutsättningar för barnens anknypningsmöjligheter, på grund av pandemin. Enligt dem berodde det på stor sjukfrånvaro av personal samt inskolning i ett för stort sammanhang med möten av för många barn och vuxna samtidigt på en stor yta. Det blir därför viktigt att i efterhand skapa en trygg miljö med kontinuitet och upprepade bevis på att barnet kan få tröst och trygghet av förskollärarna på förskolan, i enlighet med Broberg m.fl. (2012), så att alla barn känner att de har minst en anknypningsperson där. Utöver de konsekvenser som beskrevs vid avsaknad av anknypningsperson så lyfter Ebbeck och Yim (2009) att en anknypningsperson förbättrar barns självkänsla, vilket leder till lust och mod att utforska. Eftersom läroplanen för förskolan, enligt Skolverket (2018), betonar att en utav förutsättningarna för lärande är barnens lust och upptäckarglädje så blir det också viktigt att den trygga basen finns i barnens vardag på förskolan så att utforskandesystemet aktiveras (Broberg m.fl. 2020). Comondori (2013) belyser att bristen i det kognitiva lärandet kan bero just på att barnet inte vågar utforska, vilket då leder till färre lärandemöjligheter. Man bör också beakta barnets individuella temperament i relation till anknypning. Broberg m.fl. (2020) skriver om svåruppvärmda barn. Författarna menar att det är barn som drar åt det blyga hållet och som är försiktiga med nyheter och tar lång tid på sig att bli bekväma. De barnen kanske tar längre tid på sig att koppla på utforskandesystemet trots att de är tryggt anknutna till förskollärarna. Det riskerar också att

leda till färre lärandemöjligheter. I resultatet pratar förskollärarna om att det då är viktigt att ge dem tid och låta dem vara ledsna och kontinuerligt finnas där med sin tröst.

I resultatet talas det även om barn som upplevs dra åt det svåra hållet i temperament, såsom Broberg m.fl. (2020) beskriver de barn som kan upplevas tuffare att tillfredsställa. Man kan ana att det kräver mer tålamod hos förskollärarna. Det skulle kunna leda till att barnet får svårare att knyta an, om tålamodet hos anknytningspersonen brister och bindningen till barnet inte riktigt infinner sig. Det blir då viktigt att som förskollärare luta sig mot sin yrkesprofession och ta hjälp av hela arbetslaget för att alla barn ska få samma möjligheter att utvecklas utifrån sina förutsättningar, enligt Lpfö 18 (Skolverket, 2018). Förskollärarna vittnar i intervjuerna om att ifall "personkemin" inte fungerar mellan ett barn och förskolläraren så byter kollegorna plats inom arbetslaget för att ge barnet möjlighet att knyta an till någon annan. Den möjligheten har dock varit begränsad under pandemin i och med sjukfrånvaron på förskolorna, vilket har gjort att barnen har fått finna sig i den förskolläraren som är där för dagen.

Resultatet visar att det förskollärarna såg som viktigt för att få barnen att knyta an till dem var framförallt kontinuerlig fysisk och mental närvaro från en och samma person, som också ger barnet fullt fokus. Förskollärarna som, enligt resultatet, ger intrycket av att inte vara oroliga för att smittas av Covid-19, hade lättare för att införliva den närvaro som barnet upplevs ha behov av. Resultatet visar också att det var svårt för förskollärarna att ha särskilda ansvarsbarn som Dalli (2000) och Ebbeck och Yim (2009) har sett som betydande för att barnen ska kunna knyta an till en person på förskolan. Med ansvarsbarn får barnen en och samma förskollärare som hen får möjlighet att knyta an till lite extra och att ha som trygg bas och säker hamn på förskolan. När barnen istället får möta många olika förskollärare på grund av att personalen ersätts av nya personer hela tiden eller att inskolningen sker på för stor yta med för många nya ansikten blir det tufft för barnen att hitta den förskollärare som hen kan knyta an till. Förskollärarna som inte arbetade med ansvarsbarn, ansåg att barnet istället skulle ty sig till alla i arbetslaget. Det utesluter inte att barnet själv väljer en av förskollärarna som anknytningsperson, vilket ter sig naturligt, enligt Broberg m.fl. (2020). Om man tar hänsyn till barnets bästa, enligt barnkonventionen (UNICEF, 2019), innebär det en trygg inskolning där barnet kan knyta an till minst en förskollärare. Under flera av inskolningarna anser vi att barnets bästa inte har beaktats och att deras perspektiv har bortprioriterats till förmån för vuxenperspektivet, vilket vi är kritiska till. Förskollärarna arbetar för barnen och för att yngre barn ska ha möjlighet att känna sig trygga på en förskola är det viktigt med närvaro och närhet av förskollärare och då fungerar det inte att hålla distans. Under den rådande pandemin har det dock funnits fler aspekter att ta hänsyn till för att gynna barnets bästa i det långa loppet. Enligt FoHM (2018) uppnås social hållbarhet genom att tillgodose grundläggande behov och mänskliga rättigheter. Välfärd skapas genom ett demokratiskt samhälle som i sin tur ligger till grund för ekonomin i samhället. I praktiken kan det innebära att förskollärarna behöver få kurera sig ordentligt vid sjukdom, vårdnadshavarna behöver kunna gå till sin arbeten, äldre personer och personer i riskgrupp behöver skyddas från smitta eftersom de har störst risk att dö i Covid-19 (FoHM, 2020a). Det till trots så säger lagen att "Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa" (UNICEF, 2019, s. 3). Vad är då barnets bästa? Det finns många olika sätt att belysa det. Ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv anser Broberg m.fl. (2020) att barnets bästa är att knyta an till en eller flera anknytningspersoner för att på så sätt våga utforska sin omgivning. Det i sin tur leder till nya upptäckter och kunskap som blir en grund till det välfärdssamhälle Sverige har skrivit under på att vi vill ha i Agenda 2030 (UNDP, 2020).

I resultatet går det att avläsa att förskollärarna trycker på att vara lyhörda för barnets signaler under inskolningen och att ha ett flexibelt förhållningssätt till hur inskolningen organiseras kring det enskilda barnet. För vissa har det varit en större utmaning än annars under pandemin i och med att förskollärarna nu även behövde ta hänsyn till särskilda restriktioner som annars inte har existerat. Klette och Killén (2018) förespråkar en lång och flexibel inskolningstid. Det gör även Broberg m.fl. (2012) så att barnet hinner vänja sig vid miljön och de nya personerna i sin individuella takt. Det viktiga under inskolningen är att den blir god för både barnet och vårdnadshavaren, enligt Lpfö 18, och att barnet blir delaktig och får verkligt inflytande. Det ges bland annat genom att anpassa inskolningen utifrån barnets behov så att alla barn har möjlighet att knyta an till en omvårdande förskollärare utifrån sina förutsättningar (Skolverket, 2018).

Som strategi för att göra barnet tryggt om det är ledset och behöver tröst så uttalar sig förskollärarna om att de försöker avleda uppmärksamheten till något annat, leka, kramas och bekräfta barnets saknad. Dessa strategier har varit de samma även innan pandemin. Klette och Killén (2018) pekar på att förskollärares förmåga att ge tröst är en viktig egenskap för att barnet ska kunna knyta an. Förskolläraren behöver vara lyhörd och tillgänglig och ha förmåga till empati. Att visa empati till barnet är något som Klein m.fl. (2010) har sett som viktigt vid anknytningsprocessen i sin studie. Förskollärarna bör enligt dem tillåta barnens gråt och bekräfta deras saknad. I resultatet framkommer det att förskollärarna upplever att de har haft fler barn än annars, under pandemin på grund av de förändrade förutsättningarna, som behöver tröst. Hur hanterar förskollärarna tröstandet när många barn behöver det samtidigt? Det är uppenbart att det är svårt att ge fullt fokus och närhet till ett barn när fler barn genast vill ha samma uppmärksamhet.

8.2 Sammanfattning diskussion

Första frågeställningen i studien syftar till att undersöka hur förskollärarna upplever organisationen kring inskolningen i samband med pandemin. Studiens resultat visar att de tillfrågade förskollärarna upplever att organisationen påverkar möjligheterna för barnen att knyta an till förskollärarna. Inskolningar upplevs underlättas om de, i möjligaste mån, organiseras på det sätt som är brukligt på respektive förskola. Förskollärarna upplever då att barnens anknytning inte har påverkats av genomförda restriktioner, då barnens bästa har varit i centrum (UNICEF, 2019). I de fall organisationen kring inskolningarna förändrades mer genomgripande under pandemin, kunde en diskrepans i barnsyn skönjas mellan förskollärarna och den organisation de sattes att arbeta i. Förskollärarna upplever oro och frustration då de beskriver hur ledningen inte har tagit barnens bästa i beaktande i tillräckligt hög grad då de organisatoriska besluten fattades. Här tar förskollärarna barnets perspektiv med en barnsyn som skulle kunna överensstämma med Johansson (2011) som betonar vikten av att barnet skall ses som en medmänniska. Arbetsförhållanden beskrivs som mycket påfrestande för både barn och förskollärare. På en förskola befann sig allt för många inskolningar på samma yta och på en annan förskola flyttades verksamheten fram och tillbaka till en annan förskola, samtidigt som det var personalbrist. Det är anmärkningsvärt att barnens bästa inte upplevs vara prioriterat, då detta strider både mot läroplanen (Skolverket, 2018) och barnkonventionen (UNICEF, 2019). Barnens bästa skall alltid komma i första rummet och barn i förskolan skall alltid ses som medmänniskor och deras behov skall respekteras och tillgodoses (Skolverket, 2018).

Andra frågeställningen i studien utreder hur förskollärarna upplever samspel och samverkan med vårdnadshavare, under inskolningen, i samband med pandemin. Genom vår tolkning av resultatet menar vi att förskollärarna generellt upplever att samspelet har fungerat bra trots

pandemin och att samspel och samverkan är viktig för barnens bästa i förskolan. De primära slutsatserna rörande förskolläraernas uppfattning om samspelet med vårdnadshavarna, är att tydlig information till vårdnadshavarna är avgörande för att kunna skapa trygga och goda relationer samt att ha en strategi för samspel och samverkan med vårdnadshavare och barnen. Samspel och samverkan vid inskolningarna bör ske så normalt som möjligt, trots pågående pandemi då det underlättar för vårdnadshavarna och barnen att känna trygghet, vilket i sin tur underlättar anknytningsprocessen. Vårdnadshavare behöver inkluderas och erfara många goda möten med förskolans verksamhet för att kunna utveckla och sprida trygghet (Broberg, 2012).

Tredje frågeställningen i studien ämnar att beskriva hur förskollärarna upplever anknytningsprocessen mellan barn och förskollärare, under inskolningen, i samband med pandemin. Studiens resultat visar att förskollärarna upplever att barnen knutit an sämre än vid tidigare inskolningar då de organisatoriska förändringarna var mer omfattande. De organisatoriska förändringarna låg främst på ledningsnivå, vilka begränsade barnens möjligheter till anknytning. Där de organisatoriska förändringarna var mer marginella fann förskollärarna att barnen har knutit an lika bra som tidigare. Dock noteras att förskollärarna upplevde att de har fått arbeta än mer medvetet med pedagogiska och didaktiska verktyg för att ge barnen samma möjlighet till anknytning. Exempel på detta var att organisera avdelningens verksamhet så att barnet befann sig i mindre sammanhang, med ett fåtal pedagoger som var fysiskt och mentalt närvarande. Pedagogerna kring barnet behövde vara flexibla och lyhörda för barnets signaler samt bekräfta barnets saknad och ge tröst (Broberg m.fl. 2012; Klette & Killén, 2018).

Utifrån studiens resultat kan vi notera att både den sociala och fysiska miljön påverkar barnets möjligheter att känna trygghet, vilket även Dalli (2000) såg i sin forskning. Ett alternativt hade kunnat vara att studiens utgångspunkt var miljöns påverkan på inskolningen, vilket skulle gett andra infallsvinklar. I anknytningsteorin är det främst anknytningen till en omvårdnadsperson som är viktigt. Vi är medvetna om att detta är ett, av många andra perspektiv, som vi valt att utgå ifrån i denna studie. I en sociokulturell teori är det samspelet mellan människor som står i centrum. Med en sådan utgångspunkt skulle studien kunna fokusera på hur barn lär sig av andra barn vid en inskolning. I vår studie visar resultatet att förskolläraernas pedagogiska kompetens varit avgörande för ett möjliggörande av trygghet och anknytning vid inskolningen under pandemin. Pramling Samuelsson (2017) lyfter fram vikten av det gemensamma meningsskapandet som uppstår kring de lärandeobjekt förskolläraren kommunicerar med barnen. Lärandeteori skulle med fördel kunnat vara utgångspunkten i en studie som denna.

8.3 Relevans för förskolläraryrket och didaktiska konsekvenser

Verksamheten i förskolan ska botten i vetenskap och beprövad erfarenhet, enligt Skolverket (2018). Vetenskapligt grundad kunskap bygger på forskning som har prövats och granskats systematiskt, enligt Pramling (2020). Det handlar om att tydliggöra hur resultaten har tagits fram, att informationen är genomskinlig och explicit framförd. Enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) garanteras att undervisningen har bästa möjliga utgångspunkter om den utgår från vetenskapligt baserad kunskap. Den beprövade erfarenheten består av kunskaper som vuxit fram under tid, och som har prövats, dokumenterats, och sedan delats vidare (Skolverket, 2020b). Både vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är viktiga verktyg för att bygga upp en förskola av hög kvalitet. Som förskollärare är det viktigt att ständigt utvärdera sitt arbetssätt och kontinuerligt göra förbättringar för barnens bästa. Då vi inte har drabbats av en pandemi som påverkat oss på det här sättet, i modern tid, innan, finns det i dagsläget ingen forskning

och beprövad erfarenhet, som säger hur man ska agera på bästa sätt i förskolan under en pandemi. Då är det istället viktigt att ta tillvara på tidigare forskning och beprövad erfarenhet som finns att tillgå om inskolningar och därefter utveckla och anpassa informationen för att skapa nya strategier. Förhoppningsvis bidrar det till ny vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet som kan användas till att utveckla verksamheterna. Konsekvenserna av att inte grunda strategierna under inskolningen på tidigare vetenskap och beprövad erfarenhet kan påverka den didaktiska verksamheten negativt. Studiens resultat visar att utan genomtänkta beslut och planerade strategier för hur inskolningarna ska organiseras under pandemin blir inskolningen splittrad för barnen och riskerna större att de inte knyter an till någon i arbetslaget. Det leder till otrygga barn som enligt Broberg m.fl. (2012) inte är mottagliga för undervisningen i förskolan eftersom utforskandesystemet är satt i viloläge medan anknytningssystemet är påslaget. Det blir då svårare att bedriva en verksamhet baserad på lärande och utveckling.

Oavsett om det är en pandemi eller inte så behövs strategier för hur en inskolning kan ske på ett tryggt sätt, med de bästa möjligheterna för barnets anknytning till förskolans personal, oavsett om inskolningen sker inomhus eller utomhus. Den här studiens resultat visar att det inte finns en gemensam grundläggande strategi för inskolningar som sker under speciella omständigheter, som en pandemi. Varje förskola gjorde istället sina egna tolkningar av restriktionerna och rekommendationerna och det hela blev lite som ett experiment på varje förskola om hur inskolningen skulle gå till. Vilket tyvärr inte alltid har varit barnens bästa. Om barnet inte får en trygg inskolning, med möjligheter att knyta an till förskollärarna, kan det här få didaktiska konsekvenser för barnets lärande och utveckling. Ebbeck och Yim (2009) fann i sin studie att det är viktigt att barnet får en anknytningsperson vid inskolningen i förskolan, då det förbättrar barnets självkänsla, vilket leder till lust och mod att utforska verksamheten. Enligt förskolans läroplan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) är barnets lust och glädje att utforska, grunden för lärande. För att barnet ska kunna känna den här utforskarglädjen och lusten i vardagen, behöver barnet känna sig trygg på förskolan. Då är det viktigt med en anknytningsperson som en trygg bas på förskolan och som kan hjälpa barnet att aktivera sitt utforskadesystem (Broberg m.fl. 2020). Även Comondari (2013) såg i sin forskning att bristen på anknytning till förskollärarna påverkade det kognitiva lärandet negativt samt att barnets sociala förmåga och uppmärksamhet försämrades. Därför är det av stor vikt att tänka på hur inskolningar organiseras, för att det inte ska få konsekvenser i framtiden för barnet.

Förskolan ska ge alla barnen en trygg, lärorik och likvärdig utbildning. Alla barn som är i behov av extra stöd ska få det utifrån sina förutsättningar för att ges samma möjligheter till kunskapande som de andra barnen på förskolan (Skolverket, 2018). Ett dilemma skulle här kunna vara att när de nyinskolade barnen behöver förskollärarnas fulla uppmärksamhet åsidosätts de barn som redan är etablerade på förskolan. Det i sin tur riskerar att ge konsekvenser för hela barngruppens trygghet på förskolan. Trots att världen är upp och ner så behöver det finnas en bra grundstrategi för hur inskolningar ska organiseras för barnens bästa. I resultatet av vår studie visade det sig att förskollärare som ändrat arbetssätt på grund av större organisationsförändringar under pandemin, upplevde ledsna och förvirrade barn, som inte riktigt kunde knyta an under inskolningen. Då det är brist på kunskap om hur en inskolning under en pandemi ska ske på bästa sätt, anser vi att kunskapen från den här undersökningen är relevant för vårt framtida yrke. Lärdomar som har gjorts genom studiens resultat är att det är av stor vikt att strategier för verksamheten finns, för att kunna fortsätta driva en förskola av hög kvalitet oavsett om det är en pandemi eller inte. Vi hoppas att den här studien kan fungera som ett underlag för reflektion för förskollärare och ledning inför framtida inskolningar med eller utan pandemisk kontext. Reflektioner och lärdomar från inskolningar under år 2020 läggs

förhoppningsvis som grund för att kunna skapa strategier för en trygg inskolning för barnen, oavsett om det sker inomhus eller utomhus och oavsett läget i världen.

8.4 Förslag på vidare forskning

Då Covid-19 pandemin troligtvis inte är den sista pandemin vi ser i världen är det viktigt att ta lärdom av och forska om vilka konsekvenser som pandemin har haft på förskolorna runt om i Sverige och världen. Den pågående pandemin visar att förskolan har saknat gemensamma strategier för hur en väl fungerande verksamhet med hög kvalitet ska kunna bibehållas på alla förskolor. Informationen är viktig för att kunna bygga upp strategier om hur man ska agera i framtiden för att kunna fortsätta ha en förskola med hög kvalitet, oavsett vad som händer i världen. Därför är det nödvändigt med forskning som kan leda till förebyggande åtgärder samt beredskapsplaner om hur man ska hantera allt från inskolning till undervisning i den vardagliga verksamheten, så att förskolan ska kunna vara en fortsatt trygg plats för barnen oavsett vad som händer i världen. Eftersom nyare, ännu hårdare, restriktioner har tillkommit under senare delen av hösten hade det varit fortsatt intressant att se hur vårterminens inskolningar organiserar sig. Andra förslag på vidare forskning är om det har blivit några långvariga konsekvenser för de barn som enbart skolades in utomhus, där barn och vårdnadshavarna inte fick vara med och uppleva de dagliga rutinerna inomhus. Intressant vore även att vidare undersöka hur olika inskolningsmetoder möjliggör anknytning mellan barn och förskollärare samt hur förskollärarnas pedagogiska och didaktiska val kan stimulera till anknytningsprocessen. Studiens resultat visar att vissa verksamheter har saknat strategier för inskolningen under pandemin och att beslut som då har tagits på ledningsnivå, rörande verksamheten, varken har präglats av en barnsyn, där barnet är en medmänniska, eller den vetenskap och beprövade erfarenhet som läroplanen syftar till (Skolverket, 2018). Därav ser vi det som nödvändigt att forskning vidare undersöker frågan. Hur påverkas barn som inte har knutit an vid inskolningen av den långvariga stress som frånvaro av en anknytningsperson på förskolan kan innebära? Hur kan svensk förskola "säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet" (UNDP, 2020, "God utbildning för alla" st. 1) med barnets bästa i beaktande vid alla beslut som rör barnet (UNICEF, 2019)?

9 Referenslista

- Ahnert, L., Gunnar, M., Lamb, M., & Barthel, M. (2004). Transition to Child Care: Associations With Infant – Mother Attachment, Infant Negative Emotion, and Cortisol Elevations. *Child Development*, 75 (3), 639 – 650.
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2015). *Statistisk verktygslåda 0: att förstå och förändra världen med siffror*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Bjørndal, C. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber AB.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3.2, 77-101.
- Bretherton, I. (1992). The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759-775. Hämtad 2020-09-15 från: http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/inge_origins.pdf
- Broberg, A., Risholm Mothander, P., & Granqvist, P. (2020). *Anknytningsteori. Andra utökade utgåvan*. Stockholm: Natur och Kultur Akademisk.
- Broberg, A., Risholm Mothander, P., Granqvist, P. & Ivarsson, T. (2008). *Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteorin*. Stockholm: Natur och Kultur Akademisk.
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*. Stockholm: Natur och Kultur Akademisk.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2:a upplagan). Malmö: Liber
- Bowlby, R (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. *Attachment & Human Development*, 9(4), s 307-319.
- Commodari, E. (2013). "Preschool Teacher Attachment, School Readiness and Risk of Learning Difficulties." *Early Childhood Research Quarterly* 28.1: 123-33.
- Dalli, C. (2000). Starting child care: What young children learn about relating to adults in the first weeks of starting child care. *Early Childhood Research and Practice*, 2 (2).
- Ebbeck, M., & Yim, H. (2009). Rethinking attachment: Fostering positive relationships between infants, toddlers, and their primary caregivers. *Early Child Development and Care*, 179 (7), 899-909.

- Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (Red.). (2015). *Att bli förskollärare: Mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Eriksson-Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne, P. Svensson. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 34–54). Stockholm: Liber.
- Folkhälsomyndigheten (2018). *Vad är social hållbarhet för oss?* Hämtad 2020-12-10 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>
- Folkhälsomyndigheten (2020a). *Covid-19*. Hämtad 2020-09-20: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/>
- Folkhälsomyndigheten (2020b). *Förslag på förebyggande åtgärder i förskola och grundskola*. Hämtad: 2020-09-08: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/verksamheter/information-till-skola-och-forskola-om-den-nya-sjukdomen-covid-19/forebyggande-atgarder-i-for--och-grundskola/>
- Folkhälsomyndigheten (2020c). *Om viruset och sjukdomen*. Hämtad 2020-09-08: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/om-sjukdomen-och-smittspridning/om-viruset-och-sjukdomen/>
- Johansson, E. (2011). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Liber.
- Jonsdottir, F., & Nyberg, E. (2013). Erkännande, empowerment och demokratiska samtal. I A. Harju, & I. Tallberg Broman (Red.), *Föräldrar, Förskola Och Skola : Om Mångfald, Makt Och Möjligheter*. (1. uppl., s. 59-77). Lund: Studentlitteratur
- Klein, P., Kraft, R., & Shohet, C. (2010). Behaviour patterns in daily mother - Child separations: Possible opportunities for stress reduction. *Early Child Development and Care*, 180 (3), 387- 396.
- Klette, T., & Killén, K. (2018). Painful transitions: A study of 1-year-old toddlers' reactions to separation and reunion with their mothers after 1 month in childcare. *Early Child Development and Care*, 1-8.
- Markström, A. M., & Simonsson, M. (2017). Introduction to preschool: strategies for managing the gap between home and preschool. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3 (2), 179-188

- Månsson, A. (2013). Familjens inskolning i förskolan- ett rum för möjligheter. I A. Harju. & I, Tallberg Broman (Red.), *Föräldrar, Förskola Och Skola : Om Mångfald, Makt Och Möjligheter*. (1. uppl., s. 79-94). Lund: Studentlitteratur
- Pramling, N. (2020). Vad utmärker vetenskaplig kunskap. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan*. (s. 15-36). Malmö: Gleerups
- Pramling Samuelsson, I. (2017). Introduktion-förskolans yngstabarn. I I. Pramling Samuelsson, A., Jonsson. (Red.), *Förskolans yngsta barn - perspektiv på omsorg, lärande och lek*. (s. 11-27). Stockholm: Liber
- Pramling Samuelsson, I., Wagner, J. T., & Eriksen Ødegaard, E. (2020) "The Coronavirus Pandemic and Lessons Learned in Preschools in Norway, Sweden and the United States:: OMEP Policy Forum." *International Journal Of Early Childhood* 52.2 (2020): 1-16.
- Rönnerman, K. (2020). Aktionsforskning som examensarbete. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan*. (s. 275-292). Malmö: Gleerups.
- SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*. Stockholm: Justitiedepartementet
- Simonsson, M., & Thorell, M., (2010). Att börja på förskolan. Exempel på barns sociala samspelesprocesser under inskolningen. *Educare- vetenskapliga skrifter*, 1, s. 53–72.
- Skolverket (2017). *Allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan*. Hämtad 2020-09-08 från: <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65c87e/1553967244148/pdf3749.pdf>
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan. Lpfö 18*. Stockholm: Hämtad 2020-09-08 från: www.skolverket.se Skolverket
- Skolverket (2020a). *Organisera förskolan under coronapandemin*: Hämtad 2020-09-08 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-forskolan-under-coronapandemin>
- Skolverket (2020b) *Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*: Hämtad 2020-09-08 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/utbildning-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/det-har-ar-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet>
- Svensson, P. (2015) Teorins roll i Kvalitativ forskning. I Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). (s. 208-219). Stockholm: Liber.

- Svensson, P., & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne, P. Svensson. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). (s. 17–33). Stockholm: Liber.
- Thyssen, S. (2000). The Child's Start in Day Care Centre. *Early Child Development and Care*, 161 (1), 33-46
- UNICEF (2019). *Barnkonventionen kort version*. Stockholm: Unicef Sverige.
- UNDP (2020). *United Nations Development Programme*. Hämtad 2020-12-16 från: <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-4-god-utbildning-alla/>
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Xu, Y. (2006). Toddlers' emotional reactions to separation from their primary caregivers: Successful home – school transition. *Early Child development and Care*, 176 (6), 667- 671
- Åberg-Bengtsson, L. och Pramling, N. (2020). Data att räkna med- om att använda siffermaterial i ett vetenskapligt uppsatsarbete. I A. Åkerblom, A. Hellman & N. Pramling (Red.), *Metodologi för studier i, om och med förskolan*. (s. 185-204). Malmö: Gleerups

Bilaga 1 - Samtyckesblankett

Till Förskolläraren!

Vi är tre studenter som utbildar oss till förskollärare vid Göteborgs universitet. Som en del av utbildningen genomför vi examensarbete i form av en studie. Vi vill med detta brev be dig att delta i en intervju i samband med vår datainsamling.

Information om studien

Studiens syfte är att studera hur förskollärare upplever inskolningsprocessen under pågående pandemi.

Deltagande

Medverka i studien innebär att låta Julia video- eller telefonintervjuar dig i max 40 minuter, kring din upplevelse av inskolningarna under pågående pandemi. Om du väljer att delta i vår studie kommer intervjun att ske på en tid och dag som passar dig och ditt arbetslag.

Konfidentialitet

Alla uppgifter behandlas konfidentiellt. Detta innebär att de förskolor, barn, eller pedagoger som finns med i undersökningen inte kommer nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskiljas i undersökningen. Vilken stad eller stadsdel undersökningen genomförs i skrivs inte heller fram i uppsatsen.

Hantering av data och personuppgifter

Efter avslutat examensarbete raderas all insamlad data.

Frivillighet

Deltagande i studien är frivilligt och bygger på ditt samtycke. Alla deltagare har också rätt att avbryta sin medverkan i studien när som de önskar utan att ange särskilda skäl för det. För att avbryta sin medverkan kontaktas studenterna, se kontaktuppgifter nedan. Väljer du att avbryta medverkan, så kommer detta inte få några konsekvenser.

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss

Med vänliga hälsningar

Julia Ekholtz (Student)
Mobil: 0703 – 000 407
e-mail: gusekhju@student.gu.se

Anette Hellman (Kursansvarig)
Tel: 031- 786 2173
E-mail: anette.hellman@ped.gu.se

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Introduktionsfrågor:

- Hur **länge** har du varit förskollärare?
- Hur **många** barn och förskollärare/annan personal har ni på er avdelning?
- Hur organiserades inskolningarna **innan pandemin?**- metod

- 1) Hur har ni valt att organisera inskolningarna under pandemin?
- 2) Hur upplever du att barnen har knutit an till er pedagoger under pandemin?
- 3) Hur upplever du samverkan/samspelet med vårdnadshavarna vid inskolningen under pandemin?
- 4) Har du något övrigt att tillägga?

Bilaga 3 - Matris

Organisation	Förskollärare 1	Förskollärare 2	Förskollärare 3	Förskollärare 4	Förskollärare 5	Förskollärare 6
År som förskollärare	5 år	5 år	12 år	2 år	8 år	2 år
Antal barn på avdelningen	14	15	12	12	15	15
Antal pedagoger	1 FS, 2 BS	2FS, 1BS	1FS, 1BS, 1OB	2FS, 1BS	1FS, 2BS, 1 resurs	2FS, 1BS
Inskolningsmetod	3 dagar	14 dagar	14 dagar	11-13 dagar	14 dagar	21 dagar
Inskolning under pandemi	3 dagar	14 dagar	Avbröts/ förlängdes	11-13 dagar	14 dagar	21 dagar
Inskolningar samtidigt	2-4 barn	Få	2 barn	Få	Få	max 2
Ledning	Mindre god	God	Mindre God	Nämns ej	God	God
Information	Tillfredsställande	Tillfredsställande	Tillfredsställande	Tillfredsställande	Tillfredsställande	Tillfredsställande
Personal sjukfrånvaro	Ja, mycket	Nej	Ja, mycket	Ja	Nej	Ja
Vårdnadshavare	Blandat	Nöjda	Nöjda	Nöjda	Nöjda	Nöjda
Ansvarsbarn	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Inne /Ute	Ute	Inne	Ute och inne	Ute och inne	Ute men ok inne	Inne
Aktiviteter	Ej planerade	Planerad	Ej planerad	Ej planerad	Planerade	Planerade
Avstånd	Till barn och vuxna	Mellan vuxna	Mellan vuxna	Mellan vuxna	Mellan vuxna	Mellan vuxna
Hygien	“Snorpoliser”	Mycket noga	Nämns ej	Nämns ej	Noga	Noga
Upplevd anknytning	Fungerade ej	Fungerade bra	Fungerade ej	Fungerade	Fungerade bra	Fungerade bra

FS - Förskollärare

BS- Barnskötare

OB- Obehörig personal